

DIOGEN[©]

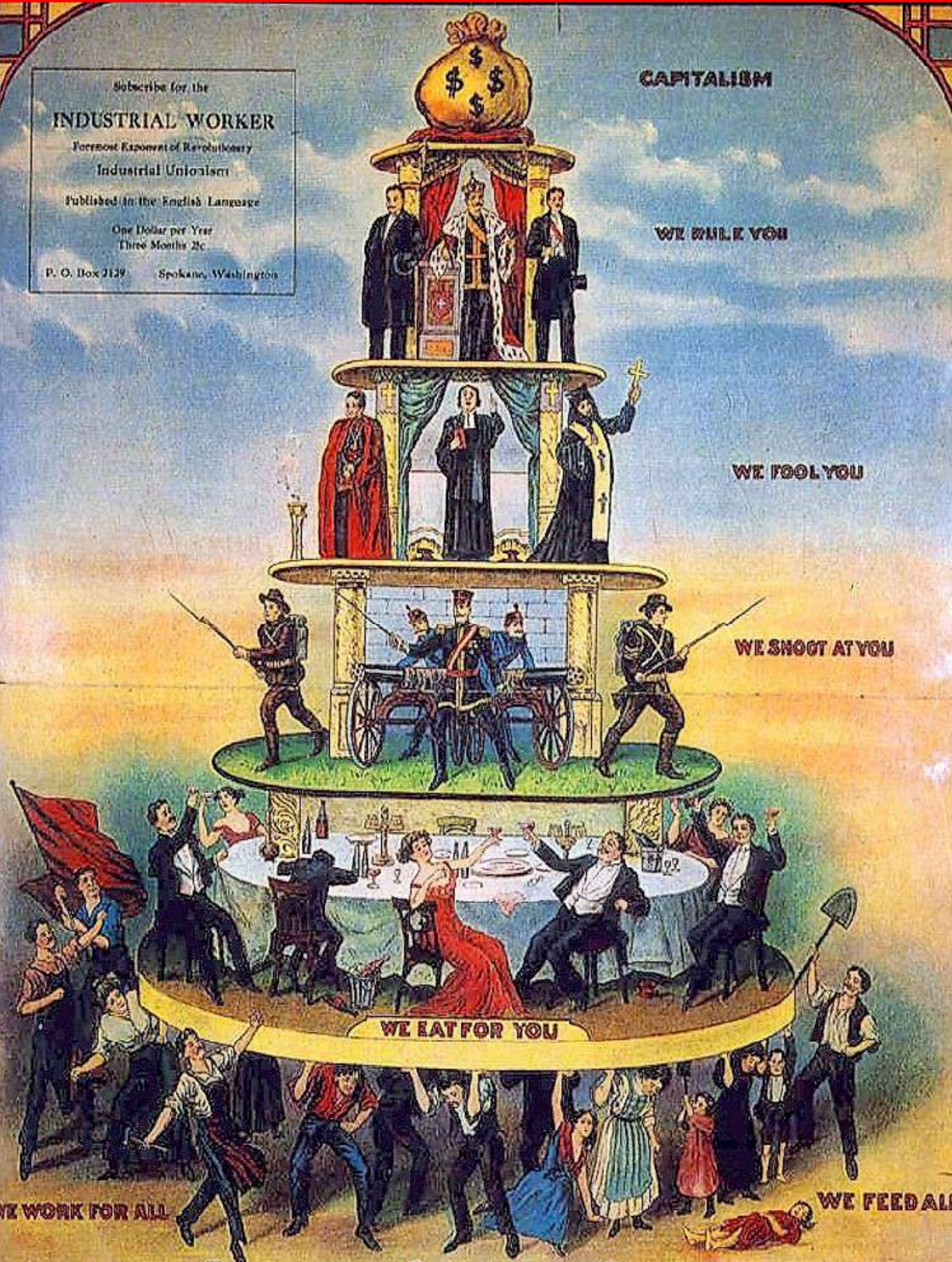
PRO KULTURA MAGAZIN
CULTURE MAGAZINE

www.diogenpro.com

Broj 11 / Issue No .11

Godišnjak/Annual - Proljeće/Spring 2023

Subscribe for the
INDUSTRIAL WORKER
Foremost Exponent of Revolutionary
Industrial Unionism
Published in the English Language
One Dollar per Year
Three Months 25c
P. O. Box 2129 Spokane, Washington

PYRAMID OF CAPITALIST SYSTEM

Poetry

Prose

Interviews

Essays

Virtual museum

Papers
Reports

Prof. dr. and Dr. Honoris Causa
Sabahudin Hadžialić
 Gl. i odg urednik od 1.9.2009.g.
 Sarajevo, Bosnia an Herzegovina
Editor in chief (since 1.9.2009)

Info: <http://sabahadzi.weebly.com/>

E-mail:
contact_editor@diogenpro.com
 Mobile: +387 61 196 707

Goran Vrhunc, Zamjenik gl.i odg.urednika (*MLADOST ŽIVJETI*
TRAŽI- DIOGEN BUDUĆNOST); od 01.09.2010.g.,
 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Deputy editor in chief (*Youth is seeking for life- DIOGEN OF THE FUTURE*). as of 01.09.2010

Info: <http://goranvrhunc.weebly.com/>

<http://www.diogenpro.com/diogenes-poetes-mladost-youth.html>

E-mail: youth.mladi@diogenpro.com

Mobile: +387 61 493 882

Deputy Editor in chief for International culture, art, science and education

(since 12.6.2014 -

with short brake during 2018 out of personal reasons)

Info: <https://petertase.com/>

Email: pmtase@gmail.com

Mobile: +1 414 544 - 0555

Prof. dr. Ljubica Vasić
 Zamjenik gl. i odg urednika za regionalnu (Jugoistočna Evropa) nauku

E-mail:
vasic_ljubica@yahoo.com

Redakcija / Editorial board

Copyright © 2018 Sabahudin Hadžialić & Peter Tase
 Design: Sabi / Autors & Sabahudin Hadžialić
 Design LOGO - getrhythm as of 1.7.2018
 Design LOGO (2009 - 1.7.2018) - Stevo Bašara.
 Freelance gl. i odg. urednik od / Freelance Editor in chief as of 2009:
 Sabahudin Hadžialić

All Rights Reserved. Publishers and owners: Peter Tase & Sabahudin Hadžialić
 Whitefish Bay, WI, United States of America

DioGen pro kultura magazin (Online)
 ISSN 2296-0929
 DioGen pro kultura magazin (Print) http://www.diogenpro.com/all-issues_svi-brojevi.html
 ISSN 2296-0937
 Library of Congress USA / Biblioteka - Knjižnica Kongresa SAD

Contact Editorial board E-mail: contact_editor@diogenpro.com;
 Narudžbe/Order: <http://www.diogenpro.com/diogen-all-in-one.html>
 Pošta/Mail BiH: Sabahudin Hadžialić, Grbavička 32, 71000 Sarajevo i/ili Dr. Wagner 18/II,
 70230 Bugojno, Bosna i Hercegovina
 Pošta/Mail USA: Peter Tase, 5023 NORTH BERKELEY BLVD. WHITEFISH BAY, WI, 53217,
 USA

Žarko Milenić, Zamjenik gl. i odg. urednika (Azija - Rusija & EU-Hrvatska) od 14.6.2014.,
(Rijeka-CRO, Brčko-BIH, Moskva-Russia)

Info: <http://diogenplus.weebly.com/zarko-milenic.html>

E-mail: euasia@diogenpro.com

Dr. hab. Dorota Siemieniecka, prof. UMK

Deputy Editor in chief for science since 1.4.2019

Torun, Poland

Info: <https://www.pedagogika.umk.pl/wydzial/pracownicy/?id=2727940>

E-mail: science@diogenpro.com

Mobile: +48 781 440 244

Prof.dr. Hristo Petreski, Zamjenik gl. i odg. urednika
(Makedonske refleksije) od 22.2.2014.
Skopje, Makedonija

Deputy Editor in chief for
Macedonian reflections as of
22.2.2014 (Skopje, Macedonia)

Info: <http://www.diogenpro.com/makedonske-refleksije.html>

E-mail: feniksmk@hotmail.com

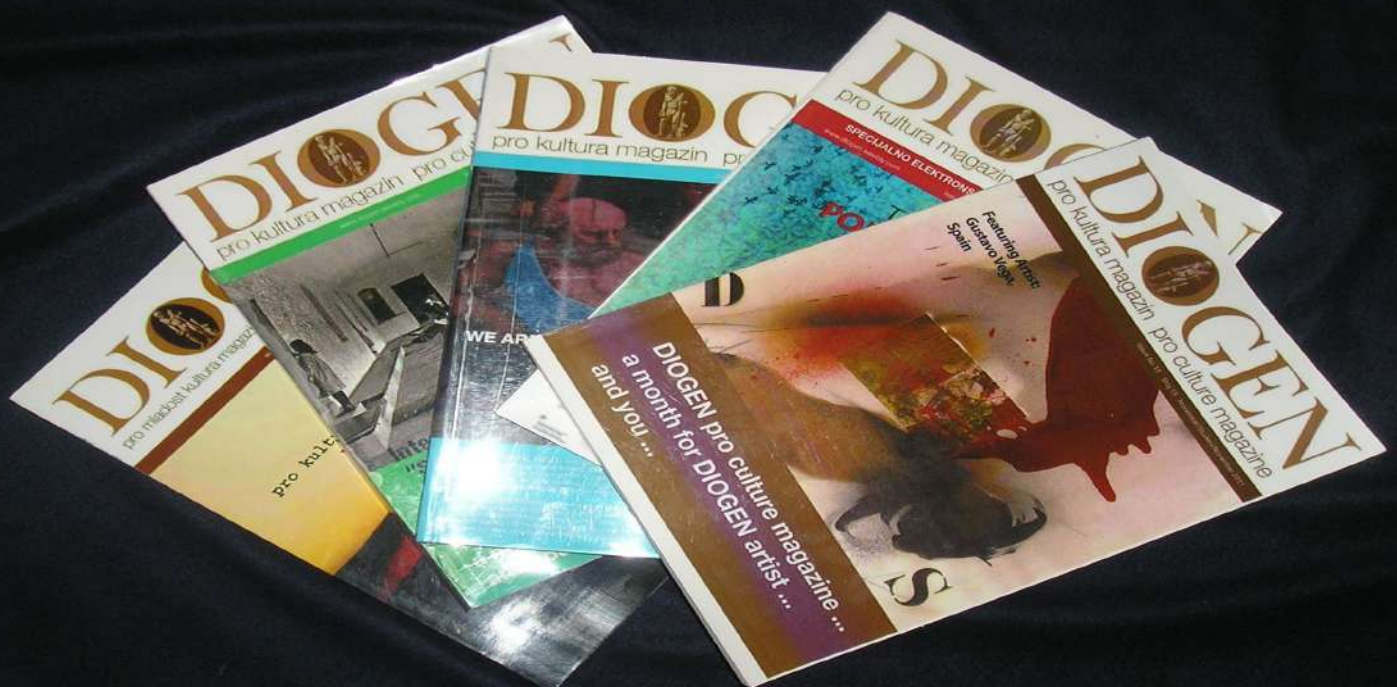

Stane Jagodich, multimedijalni umjetnik,
Zamjenik gl. i odg. urednika (Multimedia Art)
od 22.2.2014.
Ljubljana, Slovenija

fo: <http://www.diogenpro.com/Stane-jagodich.html>

-mail: stane.jagodich@gmail.com

Instead Editor's word — book

Eurasia Review

Media Literacy and Media Ethics, the only way out

**Assoc. Prof. Dr. & Dr. Honoris Causa
Sabahudin Hadžialić
USA, 2019**

Publisher - EURASIA REVIEW (USA), October 2019

More info about author here: <http://sabahadzi.weebly.com>

....and order your copy here:

e-book - [https://www.amazon.com/Media-Literacy-Ethics-only-way-](https://www.amazon.com/Media-Literacy-Ethics-only-way-ebook/dp/B07ZM3XVKW/ref=sr_1_1?keywords=Sabahudin+Hadzialic&qid=1572290998&s=amazon-devices&sr=8-1)

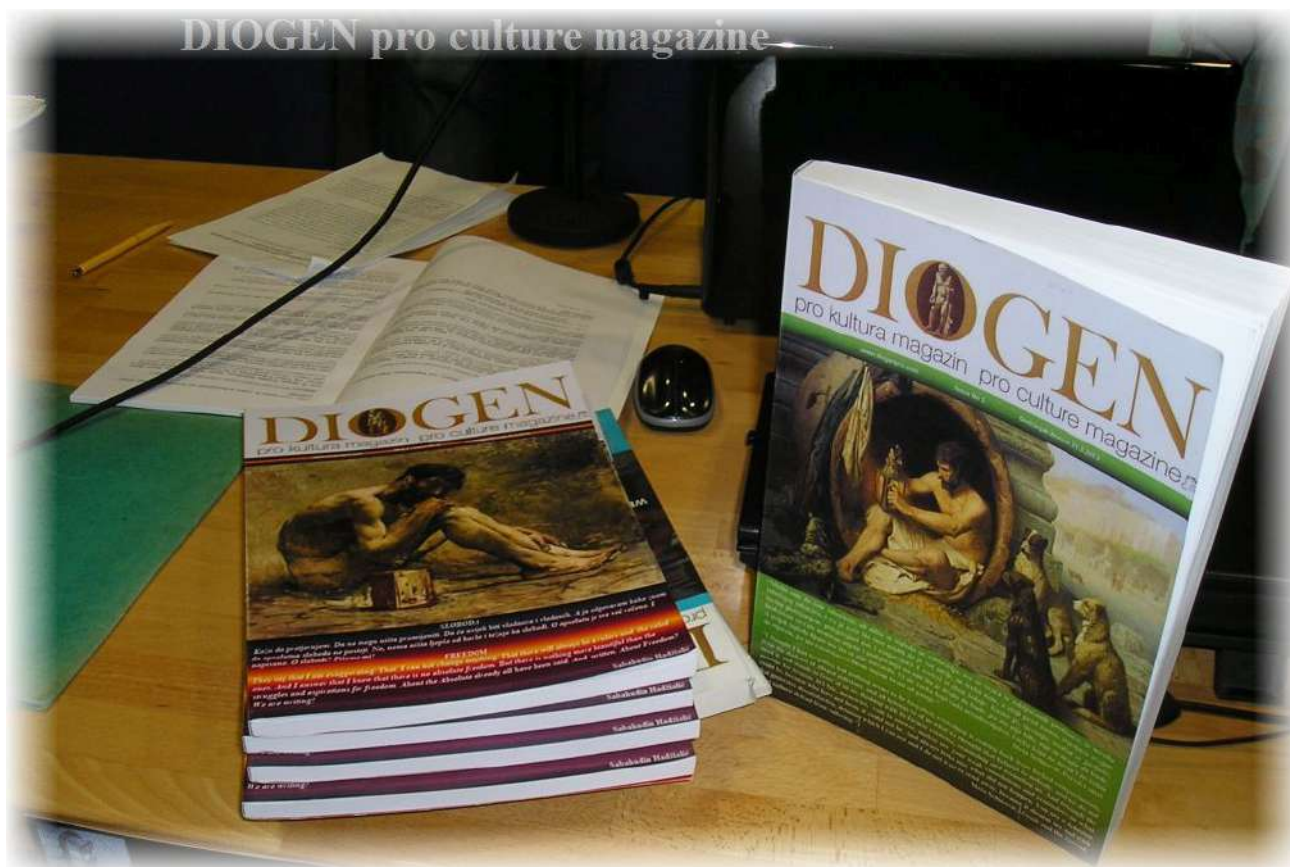
[ebook/dp/B07ZM3XVKW/ref=sr_1_1?keywords=Sabahudin+Hadzialic&qid=1572290998&s=amazon-devices&sr=8-1](https://www.amazon.com/Media-Literacy-Ethics-only-way-ebook/dp/B07ZM3XVKW/ref=sr_1_1?keywords=Sabahudin+Hadzialic&qid=1572290998&s=amazon-devices&sr=8-1)

print copy: <http://www.lulu.com/shop/sabahudin-had%C5%BEiali%C4%87/media-literacy-and-media-ethics-the-only-way->

**DIOGEN pro kultura magazin
Godišnjak br. 11. 2022-2024.**

**PREDSTAVLJANJE AUTORA (POEZIJA/PROZA)/
REPRESENTATION OF THE AUTHORS
(POETRY/PROSE).....Str./Pg. 5 - 25/**

**ESEJI / Predstavljanja / Tekstovi
ESSAYS / Presentationa / Articles ...Str./Pg. 26– 93**

Autori i/ili "Autori"

„Autori“ su ličnosti osebujnog karaktera i misli, usmjerena nadnaravnom obliku sopstvene prezentacije. Neko bi mogao reći kako *književnici, da ne kažem pisci, pjesnici, esejisti, ini...* svojim poslanjem o sudbini ne samo njega/nje već i nas samih, čitalaca (*ups...zar svi mi potajno negdje ne pišemo nešto za sebe?*) žele egoistično, samosvjesno, isključivo ostaviti sopstveni trag na ovdašnjem terenu sunovrata što se Svijetom zove. Ne! Pišući *urbi et orbi* oni prenose zajednička iskustva svih nas. Pretočene i prekrasne slike pejzaža, ljubavi, patnji, jednom riječju življenja... ali i smrti.

Naši autori-AUTORI Diogena su svi oni *književnici, da ne kažem pisci, pjesnici, esejisti, ini...* koji teže upravo tom savršenstvu.

Da se ne zavaravamo. Rijetko ko će u tome uspjeti. Ali, ko smo mi da sudimo. Buduće generacije će, distancirane od nas, surovih idotskih spodoba što se ljudima zovu, kada budu „kopali“ po ostacima naših sudbina, znati raščlaniti sve to.

Autori nisu ovdje samo zbog sebe samih. Već i radi budućnosti... zajedničke, prije svega.

Sabahudin Hadžialić

Nataša Križanić,
United States of America
(ex-Banja Luka, entitet RS, državaBiH)

Authors and/or "Authors"

"Authors" are the peculiar character of the personality and thoughts, directed to the supernatural form of their own presentations. Some might say that writers, *not to say prose writers, poets, essayist*, with their mission about their fate of not only him / her but also of ourselves, readers (sorry...do we all secretly somewhere write something for ourselves ?) wish egoistic, self-confident, exclusively to leave their own mark on our own falling field - what is the name for the World nowadays. No! Through writing *urbi et orbi* they convey a common experience for all of us. Transformed and beautiful landscape paintings, love, suffering, in a word ... of living.. but also... death.

Our authors-AUTHORS of Diogenes are all the writers, not to say *prose writers, poets, essayist, ...* who are seeking for, exactly, that perfection.

Please, do not deceive ourselves. Some of us might succeed. But, who are we to judge. Future generations will, distanced from us, crude creatures that are called: people and when they are "digging" the remains of our destiny, know how to analyze that. Authors are not here only because of themselves. They are here for the future ... common, first and foremost.

Sabahudin Hadžialić

IOGEN[®]
 PRO KULTURA MAGAZIN
 CULTURE MAGAZINE

Iskrenost ljudskosti unutar poezije pojavnosti.

Poezija pojavnosti kao iskrenost ljudskosti.

Čovjeka. Žene.

Glavni i odgovorni urednik

Sabahudin Hadžialić

ALBUM

Listam polako album sjećanja,
 vrbaske mame bistrine,
 već čujem kako me slapovi zovu
 žuborom iz daljine.

I jesen je, gasnu i boje,
 stopama već nigdje traga,
 što te tu nema, aleja pita,
 i svaka slika draga.

ČETIRI ZIDA

Među zidovima,
 imam šta treba,
 osim vjetrića
 i plavog neba.

Toplina doma
 pravo je blago,
 sve se tu stislo
 šta mi je drago.

Četiri zida,
 možda je malo,
 ali je ljubavi
 mnogo tu stalo.

Prozore širim
 na zidovima,
 ljubavi naše
 i za vas ima.

DJETINJSTVO

Pitalo dijete oca svoga,
 ima li vremena bar još malo,
 zovu poljana, lopta i noga,
 i srce što se razigralo.

Za stolom velikim otac sjedi,
 hrpe papira pred njim se plaste,
 pogleda dijete, pa papir blijedi,
 živnuše želje vragolaste.

U trenu jednom otac shvati,
 pa ruku pruži: »Idemo, sine!«
 Papir će čekati i kad se vrati,
 ali neće djetinjstvo koje mine.

I DALJE VJERUJEM

I dalje vjerujem u bolje sutra,
 i dalje čekam nova jutra.
 I dalje volim miris ruža,
 i sve ono što život pruža.

I dalje vjerujem u dobre ljude,
 i u toplinu koju nam nude.
 I dalje volim cvrkut ptica,
 i smijuljke s dječijih lica.

I dalje vjerujem u moć riječi,
 i nježnost koja sve boli liječi.
 I dalje vjerujem u bolje sutra,
 I dalje čekam nova jutra.

IGRA BOJA

Prazan papir
 gleda dijete,
 i već mu misli
 po njemu lete.

U ruci već je
 barvica koja,
 i poče igra
 šarenih boja.

Najprije, zajedno
 s bojom plavom,
 uljepša nebo
 nad svojom glavom,

A onda žuta,
 svojim blijeskom,
 doda i sunce
 svodu nebeskom.

I papir više
 prazan nije,
 mašta ga dječija
 ko sunce grije.

KAO CVIJET U POLJU

Ležim u polju punom cvijeća,
 i sama cvijet, bez kakvih briga,
 maslačak mi nešto šapuće nježno,
 nada mnom nebo, u ruci knjiga.

Granata krošnja čuva me danju,
 mjesečina noću nad stazom bdije,
 u prirodi uvijek tako sam mirna,
 i kad me vjetar ko travku svije.

I cvjetić najmanji ima šta reći,
 dok pored mene žubori rijeka,
 i ja s njom tečem, a ipak tu sam,
 i svaka mi je briga daleka.

VRIJEME

Želje se nižu,
 vremena malo,
 kada bi ono
 bar malo stalo.

Obale mame,
 pjeni se more,
 doline zovu,
 mašu mi gore.

Ljepota svuda,
 na sve strane,
 kad bi još samo
 vrijeme da stane.

LJUBAV

Ljubav,
 samo jedna riječ,
 tako jednostavna,
 ne zna za daljinu.
 tako obična,
 a tako slavna,
 od najveće mutnoće
 stvara bistrinu.

Ljubav,
 od koje i cvijeće niče,
 svijet boji u hiljadu boja,
 jedna riječ, koja
 izraste u najljepše priče
 i pjesme
 prepune opoja..

Ljubav,
 pobjednik svih teških bitaka,
 a tako prozorna, laka,
 to svjetlo kada je tama.
 Samo jedna riječ,
 a u njoj sve
 što je vrijedno u nama.

Most duginih boja

Postoji jedan

*poseban most,
satkan od ljubavi
i od želja,
pruža se kao
najljepša duga
od prijatelja
do prijatelja.*

On spaja ljude

*a ne mjesta,
u svakom odsjaju
dobrotu vidi,
dodaj mu i ti
svoju boju,
u svojim snima
i ti s njim idi.*

PJESMA

Uz srce olovke
i parče papira,
moja sjetna duša
nađe sebi mira.

Ispisana suzom,
sa kojom se združila,
pjesma mojoj tuzi
mali predah pruži.

Pjesma sada zbori
sama, mjesto mene,
pa s lakoćom sklopih
oči svoje snene.

RIJEČI

Umjesto suza, papir tope
riječi što dolaze same od sebe.
i osjećanja, još neizražena,
nalaze tako put do tebe.

Sve ono što ti ne mogu reći,
ogrnutu šutnjom kao kaputom,
postadoše tako tihe riječi,
istkane na nekom papiru žutom.

Nadam se ipak da ćeš me čuti,
shvatiti što sam ti htjela reći,
u malo riječi otkriti ti dušu...
Zar ima dar od toga veći?

Partha Sarkar, India

Haiku

A silent evening
 After a raged storm keeps quiet
 By a blue glow worm.

Army helicopter
 Whines day and night to suck fluid
 Squeezing the helpless corpse.

Lulls the seasickness
 The freedom of the seas as
 The ships sink at sea.

Even a square meal found
 In a walled freedom satisfies
 The plasma at sea.

Flow on till get goal....

I flow on.... Then the inertia....
 As I flow and flow...

Again tomorrow...
 Again she at the lone stairs...
 The silent heartbeats

Rose that came from her
 Alas! I tore it, yet it kisses
 Wounds I bring for me.

Had I kissed her hands!
 Alas! The shadow of hers brings rain.
 Oh, rain! I cannot cry.

Never will I see her.
 Downward I go to the maze.
 How can I meet her?

The hope dies last.

At least if we are talking about the revolution.

Poetry, never.

Editor in chief
Sabahudin Hadžialić

With a bandaged leg
 A puppy looks at me in rain.
 Good-bye! Dear beloved.

No battlefield in rain.
 Slippery philosophy moves nowhere.
 Sleeps the morning news.

The footprints of dawn!
 Have I forgotten the old friends?
 Thank you, nostalgia.

Censors my voice
 State
 On the world voice day.

Flapping wings of
 Butterfly...playing
 Piano little fingers.

An auction after
 Pandemic. Blood is
 Still cheaper.

Reminds me oldest
 Telegram of my
 Youngest dead sister.

Cannot find way to
 Go home, blind.
 Here is the birds' flight.

Here is the wage-slavery.
You may buy it, ancient king,
For a song.

‘It is the last bloodshed..’
States promise and
We are killed in no time.

I have lost my
Yesterday and tomorrow.
Now motherless is my today.

‘What cannot be cured
Must be endured..’
Teaches global warming.

I welcome

Nightmare to direct me

To North Star.

A grey matter of a human being!
But often says the sun
It is bright and dead.

I put forward my hand
To the dilapidated shadow
As it is a Good Samaritan and my neighbor.

It is better to think
Of the sun and plunge into it
To be born again.

My neighbor drinks wine
While another one asks for alms.
How naked the civilization is!

Going into the well
I breathe
To be dead alone.

They tell everything and
I listen to them
In no rendezvous.

I have no hands
To catch hold of the fire.
I welcome your hands

Natasha Xhelili, Albania

Sunshine of hopes within the horizon of
eternity - Love, devotion and eagerness.
Towards final solution. Of desire.

Editor in chief
Sabahudin Hadžialić

Winter Scene

The last scene of winter
I cradle in the swing of the heart
Trees dismantled from want
shiver under petals of snow.
The rebellious rain of dreams
knocks with intensity
on my window,
his rhythm is a slap
to my solitude.

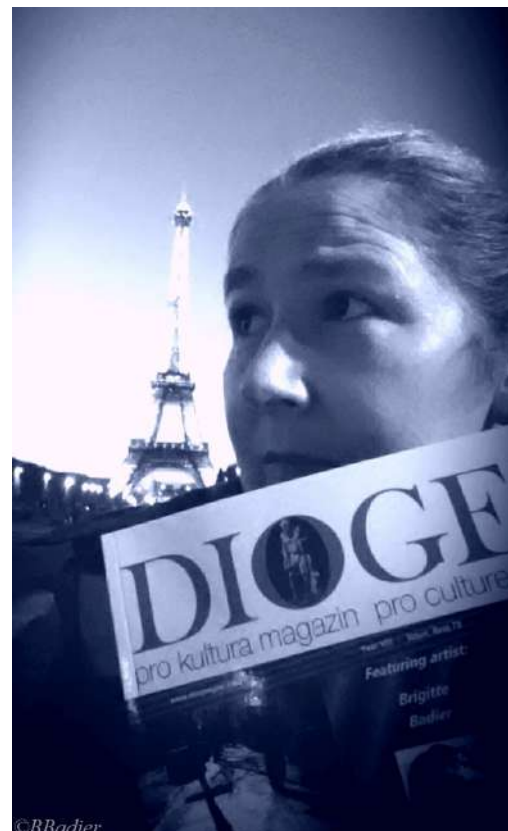
The wings of migration melt
in the imminent horizon.
Clouds, fog, darkness
frozen in this setting.
I am very cold
amidst this white emptiness.
The wings of the angel of love
do not cover me.

I weep like a child over burned letters.
From their ashes words reawaken
timid words, left without nests...
In the respiration of storms
you run like a vagabond through my
memories,
playing the same tune,
waiting for the fondling charity...
The last scene of winter
I sculpt on walls of pain.
On fountain-heads the steam of movement is
felt
Rivers gush like hyenas
tearing everything with cruel nails...

The languorous sun
pants like the brightness of the firefly...
you open the door of memories
to the landscape weaved
in fabric, recalling me from the scene.
You extort the bitterness of yesterday...

There, in the painting simulated with sorrow,
is a white stain,
an empty space
that needs to be filled with expectancy...

Natasha Xhelili, Albania
PEISAZH DIMRI

Peisazhin e fundit të dimrit
 Në shilarëse të zemrës përkund,
 Pemët e zhveshura nga mungesa
 Drithërohen në petalet e dëborës,
 Shiu i rebeluar ëndrrave
 Troket me forcë
 Në dritaren time.
 Ritmi i tij si shuplakë
 Godet vetminë.
 Krahët e shtegtimit treten në horizontin e afërt
 Re, mjegull, errësirë...
 Më ngrijnë në sfond.
 Kam shumë ftohtë mes kësaj boshësie të bardhë
 Krahët e ëngjëllit të dashurisë
 Nuk përkulen më mbi mua
 Vajtoj si fëmijë mbi letrat e djegura të dashurisë
 Në hirin e tyre ringrihen fjalë,
 Fjalë të ndrojtura, të mbetura pa fole
 Në frymëmarrje stuhish
 Si endacak vrapon në kujtimet e mia,
 ● Duke i rënë po asaj melodie
 ● Duke pritur lëmoshë përkëdhelëse...
 ● Peisazhin e fundit të dimrit
 Skalis në murana dhimbjeje
 ● Krojeve ndihet avulli i lëvizjes
 Lumenjtë vërshojnë si hiena
 Gërvishtin gjithçka
 Me thonj gjakatar...
 Dielli i mekur
 Regëtin si dritë xixëllonje
 Ti hap portën e kujtimeve
 Në peisazhin e endur në pëlhurë
 Më tërheq prej sfondit,
 Më shkëlqez zemërimin e mbramë...
 Atje në pikturën e modeluar me trishtim
 Ka një njollë të bardhë,
 Një vend bosh
 Që duhet ta mbush
 Me pritje...

RRUGA IME

ti më gjarpëron venave ,
 e ngarkuar me hapa dhimbjesh ,
 e pështyrë me fjalët "dreq ",
 pasi je bërë shtrati i lotëve ,

qielli i besimit tim ...

çdo hap mbi ty mban një mendim ...
 përgjigjja më vjen me kërcitje e jehona hapash ,
 pastaj ngrihesh si kujtim .

si një ikonë të mbaj me vete ...
 ti rrugë e pluhurosor nga ritmi i kohës ,
 e njeh këngën time ,
 poetikën e vargjeve frymëzuar prej teje
 monologun shekspirian "to be or not to be",
 unë eci ,
 ti gëzohesh për praninë time
 si hijez ngrihesh
 drejt plagëve të diellit ,
 shiut të psherëtimave ,
 brengave që vijnë të strehohen tek unë

I DIDN'T KNOW I WAS A FLOWER

I didn't know I was a flower
 In the garden of your heart
 I've blossomed beautifully
 Whilst you hold me in your hands
 Like the only flower growing above the soil
 As you keep referring to me in metaphors
 My cheeks blush
 You created poetry for me, and I listened to the flow
 of each sentence
 Sometimes becoming Aphrodite to you
 And sometimes seeing myself
 Can I see myself like you see me
 Sometimes I use bigger and stranger words
 To hide the simpler things
 Which you aren't afraid of pointing out
 Walking through the garden of my flowers
 You repeat restlessly about how crazy I am
 Spoiling me massively (that's how you are)
 To play with the words throw and wait
 like the ancient references of our provinces
 Let's surrender to each other
 Like it's the most normal thing in the world
 You wait for a greeting
 Like a flying saucer
 To rise then like the other planets in my being
 In front of the mirror, I am a flower in your hands.

Irena Kovačević, Bosna i Hercegovina

početak, a kraj se ne vidi.

Umijeća, znanja i posvećenosti.

Pisanoj riječi.

Vlastitoj.

Prije svega.

*Parafraza dijela pjesme Đorđa Balaševića (1953-2021) naziva BRANISLAVA: "...Naš grad je njen lični atelje"...

Gl. i odg. urednik
Sabahudin Hadžialić

ZIMSKO PROLJEĆE

Ruine prolječne ljubavi
vape u vrtlogu dima
za sitnim atomima magije.
Hladni vjetrovi gospodare nebom
kroz paranoju magle što pokriva gnijezda mašte.
Prohujale sjemenke života
obitavaju pepelnim pukotinama
u zaleđenim tornjevima.
Blaženstvo jenjava,
iščezava,
vjesnicima proljeća u brazde otrov usijava.
Pčelinji nektar plovi morem stihijskih košmara
što potrgaše ćelije
purpurnih utočišta.

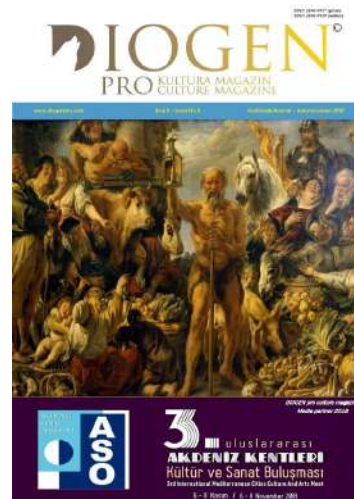
Ovozemaljski svijet je njen
lični atelje*

Kao priča u prozi, odnosno
poetika u slojevitosti proznog
izražaja, Irena Kovačević plovi
vlastitim izričajem valovima
moguće estetike pojavnosti.

Moguće?

Da, mladost nepatvorene
iskrenosti koja opisuje upijena
iskustva kao morska spužva
dok plovi morima svijeta.

Uvjeren sam da je ovo samo

Irena Kovačević, Bosna i Hercegovina
ČEKANJE

Romantistička raskoši,
 čije se pukotine nevino sastavljaju,
 oblikuju u svoj žanr
 znaš li zašto tvoji ljubljenci hodaju po žicama,
 a protivnici odlaze utabanim putevima
 gdje hrane apetite
 veće od njih
 i nesvjesno pojedu i sebe
 U kršu i neredu
 životare sudbinu,
 a ne kroje je
 Bježe, a ne rizikuju
 Pričaju, a ne čine
 Čekaju
 Šta li to čekaju ?
 Smak ?
 Uništenje ?
 Ili iluziju sreće ?
 Čekaš li i ti taoče
 ● silu čija si meta,
 a ni ne slutiš
 ● Čekaš li nesvjestan
 svjesnosti o prolaznosti
 ● da si samo gram,
 trunka,
 prašina na pozornici života
 koja odlazi kada dočeka
 ono što silno čeka.

STRAH

Nikada ti nisam priznao koliko te volim,
 a sanjao sam te,
 zamišljao te pokraj mene,
 u našem snu,
 simboličnom filmu
 Ostavila si pečat na mom tijelu,
 neizbrisiv trag
 iako me nikad nisi dotakla
 Naučila me da ljubav nije samo dodir
 ili osjećaj
 ili fantazija
 Ljubav je stanka svijeta kad god bih uhvatio tvoj
 pogled
 zaleđen u prostoru,
 izgubljen u vremenu

i kosmosu

Ljubav je prizma mene kroz tebe
 Ali...zalud sve kad ti to nisam priznao
 Bojao sam se i
 kukavički te propuštao kroz prste
 Da li je i to ljubav ?
 Da li se strahuje od ljubavi ?
 Da li je ljubav iako sam slab,
 lomljivih nervnih žica
 i krhkih kostiju ?
 Da li je i dalje ljubav ako sam olupina ataka prošlosti
 na biće,
 sve ono prošlo,
 nevažno,
 a opet prenijeto na tebe,
 nas i
 našu sadašnjost koja se nikad nije ostvarila u
 budućnost
 Čuo sam ako zaista voliš ženu,
 njeno bivstvo
 suptilno i nježno,
 čežljivo i sanjivo,
 reći ćeš joj jer žena zaslužuje onog ko ne odustaje,
 hrabrog i odvažnog,
 koji prepoznaje njene želje,
 osjećaje i
 misli
 Žena si,
 moja ljubav i
 odlučio sam pisati ti pjesmu
 Priznajem, pjesnici mi ne bi zavidjeli na umijeću
 ali koga briga
 Sada me ne zanima umjetnost,
 želim svoje riječi potekle iz srca,
 dubina koje si otkrila nesvjesno
 oživjeti i otkriti ih
 tebi kojoj i pripadaju
 Otrgnuo sam se strahu i nisam dopustio da me
 pojede,
 mrcvalji
 Osjećam se kao muškarac koji može da osvoji tvoje
 srce
 nježna i stidljiva žena
 I dok ti pišem,
 molim Boga da nije suviše kasno,
 da ima nade za nas
 i da ćemo se ostvariti
 jer ako mene pitaš
 ljubav ne vjeruje satovima

Dr. sci. Nebojša Amanović, Kragujevac, Srbija

Priča BANJSKA ROMANSA u potrazi za suštinom pojavnosti naznake ljubavi. Topla iskrenost i vjera u sreću. I happy end u surovom vremenu današnjice.

Esej 1.

Nauka, kao metodološki otklon od vjerovanja u nadnaravno, priznaje empiriju i vječno propitivanje dok je religija dogma koja ne dozvoljava propitivanje. Ne možemo govoriti kako nemamo dokaze za nešto a zatim tvrditi da to "nešto" sigurno postoji, zasnivajući svoju empiriju na vjeri u nadnaravno. Conditio sine qua non je da jedno isključuje drugo. Osim kod onih koji nauku smatraju vjerom. Što ona nije. Zbog čega? Jer nauka vječno propituje. No, dobro je vidjeti i ovakve eseje, kako bi znali razlikovati nauku od vjere, i vice versa. p.s. Naslov „ЛИНГВИСТИКА ПОТВРЂУЈЕ БИБЛИЈУ - ПОРЕКЛО И НАСТАНАК ЈЕЗИКА” ne potvrđuje tekst i obrnuto, nažalost.

Esej 2.

Preporuka urednika. Pročitati zbog razumijevanja suštine pojma KNJIGA.

Editor in chief
Sabahudin Hadžialić

БАЊСКА РОМАНСА

Средином деведесетих година сада већ прошлог века, доста сам објављивао, како у стручним часописима, тако и у периодичним публикацијама. Најзапаженији су били текстови под насловом Приче из живота, које су излазиле на сваких четрнаест дана у тиражном двонедељнику Треће око.

Како су то биле тешке и ратне године, главни уредник ми предложи да потражим извесну Љиљану која добро црта, правница по струци. Ок, рекох му. Чуо сам се са госпођом Љиљом и она ми рече да дођем до поште. Први сусрет је био пријатан, договорили смо се да јој доносим своје

текстове у поподневним сатима код ње у стану.

Пошао сам на први састанак и понео текстове. Са мном је пошла и моја девојка Јелена. Нисам слутио да се познају од раније.

- Лепо те дочекује илустраторка, у баде мантили након туширања, само што није рачунала на мене, промела ми Јелена.

- О чему ти то, и не познајем је.

Неколико дана касније, Љиља је имала запажену изложбу у Народној библиотеци. Тада сам схватио да нам се погледи срећу.

Нисам престајао да размишљам о њој, то ми се раније није дешавало. Када сам јој следећи пут однео текстове, опет ме је сачекала у истом баде мантили као и први пут. Тада сам схватио да сам заљубљен у њу, као и она у мене.

Питао сам је за њеног изабраника.

Ма без везе, одговори ми лаконски. Падавичар.

Молим, како падавичар-

Епилепсија. Није ми рекао да болује од ове болести, више и не обрћам пажњу на његове падове. То ми је и Јелена потврдила. Када је пред њом пао, Љиља је била мртва хладна, како она рече.

Навикла сам, не брини, вратиће се он сам у нормалу, рекла ми је, каже Јелена.

Ja sam se, причала mi je Jelena, odsekla od straha, htela da zovem Xitnu pomoć, ali je Ljilja bila protiv. I pustila ga da leži na tepihu.

Veza њеног изабраника и Јелене ми је увек била недокучива. Обоје су гајили одређене симпатије једно према другом. Чинило ми се и да благ размењују нежности погледима. Јелена ми је причала да јој је он куповао квалитетну гардеробу у Ужицу и Ариљу. Нисам томе придавала посебан значај, ваљда зато што сам интензивно размишљао о Љиљи, док ми је Јелена била у другом плану јер је била опседнута својим ујаком који живи у француској. Ту ноћ сам провео код ње. Ујутру сам нашао поруку - Доручак ти је у фрижидеру.

Ja sam otišla na posao i тамо ћу одрадiti илустрације. После туширања, поједох укусан доручак који ми је спремила. Кључ сам јој ставио код портира у пошти где је радила. Прлазили су дани и ми смо се виђали редовно. Било нам је угодно док смо заједно. Увек смо имали тему за разговор и никада нам није био досадно. Једно време је нисам видео, нисам знао шта се догодило са њом.

Пре пар година док сам шетао Променадом у Врњачкој Бањи, видех је. И она је видела мене, окренула се и погледом преко свог рамена ми се смешила. Охрабрујући знак за мене. Истински сам се обрадовао и жељно чекао да је поново видим. Обилазио сам паркове у Бањи, посебно Топлу воду. И ништа. Васкрс и Првомајски празници су били кишовити и помало хладњикави. Субота поподне, пошао сам да одем по Топлу воду пред полазак за Крагујевац након празника. Чудо невиђено, Љиља исто узима Топлу воду.

Еј, где баш оде да се сретнемо, зпитао сам осмехом на лицу и распуштеном косом преко рамена. Ето ту сам, већ годинама имам станчић

који сам наследио, промглах на брзину и збуљено.

Разменисмо пар реченица. И опет сам остао нем, а она са косом која је лебдела у ваздуху изађе из Топле воде. И исти онај загонетни осмех који ми увек пружа.

Одзвањало ми је њено име у глави, док сам ишао према стану. И нисам могао престати да мислим на њу. Када сам стигао кући у Крагујевац, потражих је у пошти где је радила. Упутише ме на Телеком. Тамо ми рекоше да више не ради, узела је отпремнину и отишла. Нисам имао ни њен број мобилног. Кућни број сам имао, али нисам знао не знајући да ли је још активан, да се још више не разочарам.

У јуну сам поново био у Врњачкој Бањи и себи дао задатак да је морам наћи. Опет сам сваки дан обилазио места за која сам знао да посећује. Ништа. Ни трага ни гласа од ње. Док сам једне вечери шетао за време бањског карневала, спазих је поред библиотеке. Шетала је са мајком. Није била расположена. Коса је летела на све стране. Није ме приметила. Почео сам да обилазим кроз парк. И сретосмо се насупрот један другоме.

Здраво, рече ми благим гласом.

Здраво, одговорих јој.

И опет је њен осмех блистао. Окренуо сам се и видим да се и она кренула, тражећи ме погледом. Сада сам већ знао да ћемо се срести поново. И би тако. Ухватих је за руку и позвах на кафу. Осмехом ми је одговорила. Сати су прошли у нашем разговору. И руку ми није испуштала из њене руке. Жалила се на тог истог изабраника, да јој је живот био пакао са њим, да је досадан, у њему нема живости, говорила ми је... Све сам то слушао као ехо... била ми је важна само ОНА. Коса јој је и даље падала преко левог рамена, јући њено лепо и неговано лице. Мојој срећи нема краја.

Романса се наставила и живеће док нас Бог не растави.

Selda Kaya, Turkey

While she pours out her soul on the path of golden hopes, her words of tenderness, like a waves of mistral, slowly, but surely, hugs a reader. And do not let him/her go away. Never. Why? Because, her poetry is living soul. Of her own.

Editor in chief
Sabahudin Hadžialić

ŞİİR ÇANAĞI

ey yeryüzüne adadığım gün!
düşersen gecenin orta yerine çıplak
o vakit
geçme gözlerimin kıyısından
ayaklanır çoğul yalnızlığım

ey yeryüzünün güzel şiiri !
susarsam yağamazsın
bir sevda öğlesinde
çal sesimi,
iklimsiz bir zaman çanağında
as beni batık mısralarına
dağların ardı şiir, biliyorum

MASAL BİZİM İLYADA

ıssızlık mevsiminde
çirkin elleriniz
sokağın bilincine
nasıl da zehir saçıyor
yorgunum
unutmamalıyım vurgun kuşlarını
tutsak umudun şıvgın elleriyle
katabilmeliyim göğün maviliğine
barış istiyorum nehirler üstü

bilmem kaçınıcı yaşında
eskise sokağa dökülen yüzümün atlası
ıhlamur kokuları düşse de acılara
akşamlara acıyan yüzüm
biat eder mi dağ göllerinde yanan ateşe

mil çekilmiş harami tarihine şehrin

gidelim buralardan
öyle bir şehir dokuyacağım ki gözlerine
göç edecek tel örgülerden çığlıklar
başka şarkılar tenini okşayacak
başka yağmurlar sağaltacak dilindeki yaraları

hadi tut ölümün saçlarından
izbe yolculuğuna dök itirazlarını
lir çalısın kavuşmalara
çiğdemlerin avlusunda

akşam güne dönsün
posta kuşları yuvasına
seferimiz hep kendimize
yansın kimliksizliğimiz
vur ateşi sahra çölüne
masal bizim ilyada

YALNIZLIK GÖÇÜ

gözlerim göç veriyor, uzak
günbatısı acılar biriktirdim
kalbimin eteklerinde

alnımda kızgın gün yarası
dünlere araladım perdeyi
bilmem hangi gece severdi beni

ah bir atabilsem içime seni
sessiz bir çığlık vurulurdu belki
düşerdi çeperimden yaralar

yalnızlık göçünde esir düştüm
bir çocuğun kapkara gözlerine

her tufan dil ucumda zehir
göçmen bakışlarım tutuşacak
bir şarkı yürüyecek yitik dillere
tarihten düşecek eski sözcükler
binlerce gül sökülecek darağaçlarından
ayda bir kanayacak uzun saçlı kadınlar
çocuklar her an
yalnızlık göçünde esir düştüm
bir çocuğun kapkara gözlerine

SOKAKLARA AY DÜŞMÜŞ

ESKİ ZAMAN

yalnızlık ruhuna vuruyor gecenin
vakitsiz dolaşırken sokak aralarında
ağır aksak susmalara kalıyor dilim
gül tomurcuğu devinirken çıkınımda
ateşe ve suya dalgalanıyor zaman

ovasız mevsimlerden nalsız atların geçiyor
kızıla bürünüyor vaktin şakağındaki yüzüm
ah annem yetim bir dil çiseliyor
kış akşamı gözlerinden üşümüş bir gül yağıyor

bir tarihe saplanıyor ayna
ağrıyor gamzelerimde gölgeler
bir gül kalıyorum yolla yolcu arasında
namluya şiirler sürüyorum
üşüyor şarabın süryani rengi
çürüyor şehrimin iki yüzü

gözlerim
çocuksu bir el kadardı

- eski bir rüzgar kopmadan dudaklarımın kıyısında
kayıp isimler sızmadan sevda yelesinden
- ne güzeldir akşam yağmurlarında aşındırdığım
sokaklar
- yalnız kendine mi kapanıyor bu şehir
yalnız burada mı çöküyor akşamlar
yalnızlığım da eskidim, eskidin, zaman da eskidi....

YEŞİL MISRA

sevmek bu kadar güzelken
bir mısra ağladım
en koyu yeşilinden, bir çalım umut sürdürdüm
yaşamaya
yeryüzü ölümsüzleşti ben sustum...

savurdum gözlerimi
seni gördüğüm an sevda yakıştı dizelere
al senin olsun öptüğüm bu gökyüzü
belki ay dolanır saçlarına

sen durma
efsunlu sabahlar getir bana
sonrası ölüm ötesi güzelliğin
seni öptüğüm an çırılçıplak sözcüklerim...

kırık rüzgarı kalmıştı Barış'ın
sarmış sigarasına karasevdayı dilsiz
yangın kesiyordu dudaklarını
elleri kadar yorgun yağmurlar
iniyordu ayrılık duraklarına
devriyeler uzaklaştırıyordu gözlerini
aynalara düşüyordu yalnızlığın talihi

ne sevimsiz gece
savaşların yırtmacına tünemiş kuşlar
ölü çocuklar doğuruyor
dağlardan aşağı uluyor zaman
ince sızı dolanıyor ayaklarım
panzerlerin gölgesinde üşüyor suskunluk

bilsen! unutulmuş kentlerin yalnızlığını
göğe devrilmiş rüzgar
bozuyor kumral kadınların sessizliğini
gece, vur kendini
çürüsün yalnızlıklar
gizi kalmasın şiirin, yeryüzünün

YALNIZLIK GÖÇÜ

gözlerim göç veriyor, uzak
günbatısı acılar biriktirdim
kalbimin eteklerinde

alnımda kızgın gün yarası
dünlere araladım perdeyi
bilmem hangi gece severdi beni

ah bir atabilsem içime seni
sessiz bir çılgılık vurulurdu belki
düşerdi çeperimden yaralar

yalnızlık göçünde esir düştüm
bir çocuğun kapkara gözlerine

her tufan dil ucumda zehir
göçmen bakışlarım tutuşacak
bir şarkı yürüyecek yitik dillere
tarihten düşecek eski sözcükler
binlerce gül sökülecek darağaçlarından
ayda bir kanayacak uzun saçlı kadınlar
çocuklar her an
yalnızlık göçünde esir düştüm
bir çocuğun kapkara gözlerine

Vyacheslav Konoval, Ukraine

Vapaj slobode u mraku okruženja.

Alternativa zlu koje se nadvilo nad zemljom.

Muze nisu zasutjele dok topovi govore.

Nikada. A pogotovo ne u Ukrajini.

Sloboda Ukrajini, a protiv fašističkog rezima iz Rusije.

p.s. Ruski narod je uvijek bio alternativa zlu, no sada je zlo to koje ga vodi.

Cry of freedom within the dark of the environment.

Alternative to the evil that leaned over the country.

Muses did not shut down while cannons are talking.

Never. And especially not in Ukraine.

Freedom to Ukraine, and against fascistic regime from Russia.

p.s. Russian people was always an alternative to the evil, but today the evil is the one that lead Russian people.

Glavni i odgovorni urednik
Sabahudin Hadžialić

Sense of Justices

I can't live in peace when people are starving,
I can't live in peace when in hard work they have scarring.

I am in pain for the fate of people
who gave their lives to the state.
I am closing my eyes, nothing is great.

I am in pain, the fate I was bitten,
because grief is so hitter.

If I could, I would buy justice from God
If I could, I would buy justice from God,

I would never make a ballad,
in the arms of mercy and love,
I will protect all people,
as do the same the Churcher's beadle.

Salutes of Peace

On the morning of January the first,
You will find the remains of burst,
noisy firecrackers and bright fireworks
which brought to people's faces smirks.

The sky bathes in bright colors,
it sparkles and tears without mufflers,
fireflies enchant the audience and don't coerce
to stand, as they would like, diverse.

The soul trembles kindly from the explosion,
behind the blows, there is no eviction,
from home, from the country, and from life.
Everyone will be calm, including my mother and
miracle wife.

Salutes of Peace

On the morning of January the first,
You will find the remains of burst,
noisy firecrackers and bright fireworks
which brought to people's faces smirks.

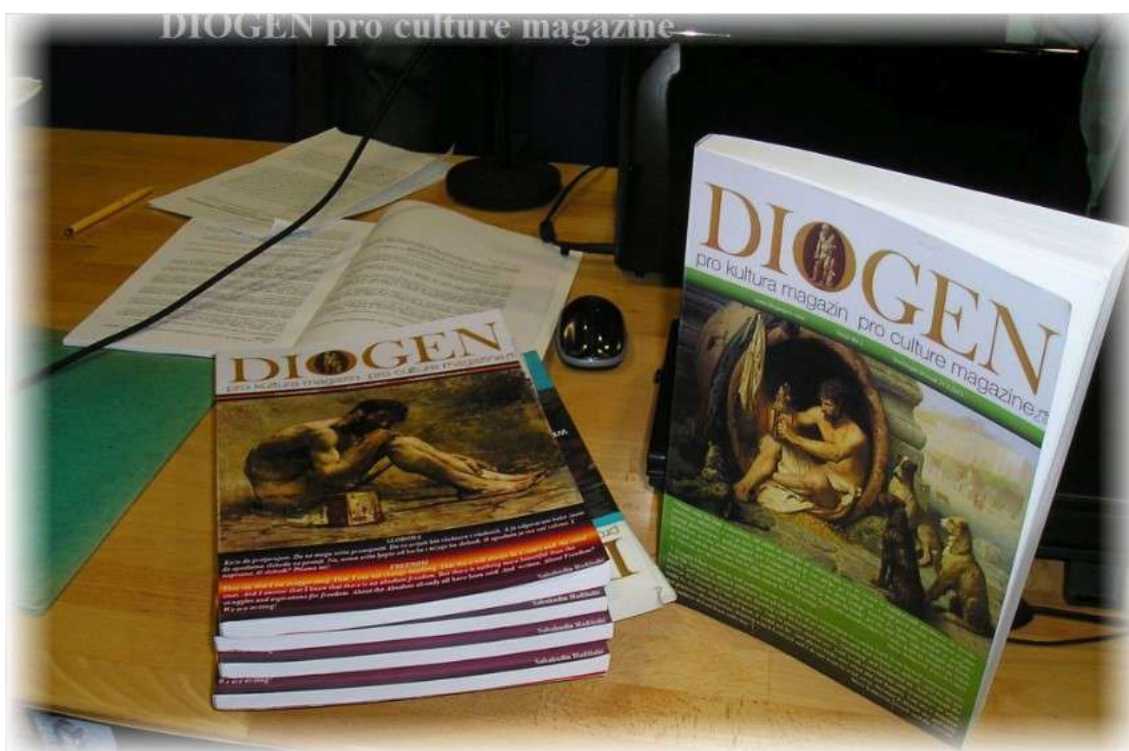
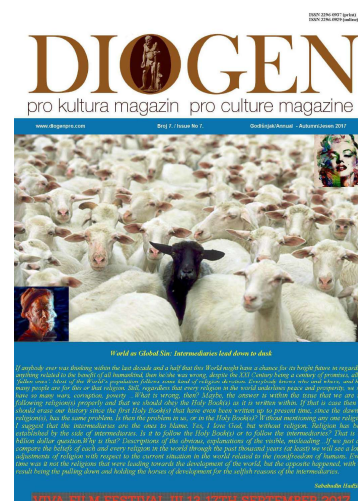
The sky bathes in bright colors,
it sparkles and tears without mufflers,
fireflies enchant the audience and don't
coerce
to stand, as they would like, diverse.

- The soul trembles kindly from the explosion,
- behind the blows, there is no eviction,
- from home, from the country, and from life.
- Everyone will be calm, including my mother and miracle wife.

Lead Rain

Pinches the frost,
the tank is buzzing on the road,
22 days Ukrainians pay a heavy cost,
freedom for Ukrainians is in the blood as a
genetic code.

Ahead of the battle,
the defense is held by soldiers,
I pray that they will drive out enemies like
cattle,
the Ukrainian borders will be taken by the
defending holders.

Sudhakar Gaidhani, India

Pjesnik mitske epike u susretu sa savremenim istraživačem erosa nutrine.

Spiritualno vatren / uspaljen u susretu sa blagošću sopstvene banalnosti kreira inspiraciju sui generis.

Prorok prošlosti u povratku ka budućnosti vizije, ne samo svoga, života.

Čitati. Ništa drugo. Samo čitati. Da bi živjeli. U dobrom. I ka dobrom.

A poet of mythical epics in a meeting with a contemporary researcher of the eros of interior.

Spiritually under the fire/inflamed in the encounter with the gentleness of his own banality creates inspiration sui generis.

A prophet of the past returning to the future of a vision, not just of his own, of life.

Glavni i odgovorni urednik
Sabahudin Hadžialić

Translated from Marathi by Om Biyani
Translation of Canto - I of Mahavaakya (The Great Utterance),
original Marathi Epic Poem in five cantos (555 pages)

O seafaring birds hunting for pearl-feed!

Fill up your beaks
with the eternal youth of my wings
because I'll soon be flown off
by messenger-fakirs that weep while they laugh.

On this isle just a few buds remain
of intoxicating flowers;
so before I too shed my petals
search out and keep my eyes -
because I'll soon be flown off
by messenger-fakirs that weep while they laugh.

One hasn't yet found the caravans
of Sindbads with golden dreams
that were on this same way misled;
nor has one yet wiped
the stains,
on the stones,
of the jewels that the stars here shed.

The ruined pavilions
within a score of miles,
in this phantom's domain,
were undone by their love of tombs,
their passions yet unquenched.

It's a valley of tyrants where
all hell has broken loose and where
a war is on-a veritable wildfire -
while the waves that girdle me in chains
fornicate freely with the shore.

Fledglings!

Since He does not find on my riot-torn face
 the glow befitting a prisoner
 God himself is pained.

I too can hide this earth
 under my wings outspread;
 I too can soar can flap my wings
 Like you and you; every branch here bears
 The marks of my claws

It was I that gifted
 This graveyard to those fakirs

To this day I cherish in my wings
 the eyes of Christ
 and the Buddha's smile
 That's why this sea has made a captive of me.

Birds,
 out at sea the boats of my agonies
 are singing their sea-songs;
 go and receive them please,
 because even they will be flown off
 by messenger-fakirs that weep while they laugh.

Friends,
 the tribes of hangmen-weavers
 that pleat the ropes for their job
 have earned a bad name here;
 their only crime is this;
 they are slaves to hunger.

There is so much fire still
 in the kiln of their eyes
 that no sooner do the rulers become oppressive
 than will they reduce to ash
 every dictatorial structure.

Hey, is it that you, too,
 consider me a madman?

So, count your feathers in the dark,
 quietly sharpen your beaks
 by rubbing them on each other's
 and let the night pass
 And pester daylight

so much with your beaks
 that night should come back fast.

It is only now that the sky
 is feeling chocked with compassion
 and is sending down rains -
 at first drop by drop
 and then in torrents

The benevolent cataclysmic forces
 of the universe, have burst out
 shaking up all that is quick or dead.
 The sun, spangled with stars
 is shivering, seeking alms,
 with his begging-bowl of horizon
 at the gentle evening's gate.

And says in a piteous voice:
 "Mother, O mother,
 God will bless you -
 let me spend here this night.
 I'll be on my way
 by break of daylight."

Beware all
 A mighty rain is about to fall.
 The river will be in full flood again
 and my deep, lake-deep eyes

that quest for the shore
 will be carried by the current
 with my oyster-trapped soul.
 Before this calm in me that
 anticipates an earthquake
 breaks loose, come, death,
 and set me free.

The cry of the virgin night
 scorched in a forest-fire
 in now more than I can bear
 The jungle of sufferings on my body
 is ablaze, every cell in me
 is cracking, bursting,
 so remove at once these houses on the shore -
 the world is in flames.

Anna Ferriero, Italy

Predanost je istina. A istina ne boli. Ona liječi.
Kada čitate poeziju Anne Feirrero.

Devotion is the truth. Truth does not hurt. It
heals. When you are reading poetry of Anna
Feirrero.

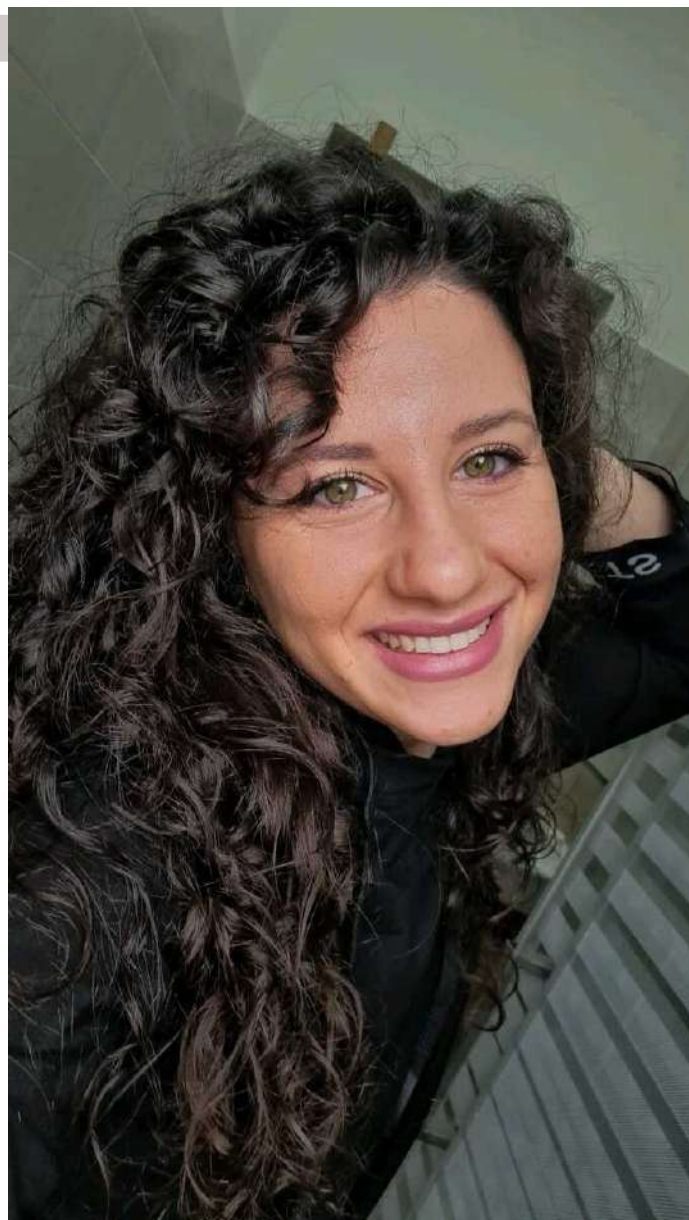
Editor in chief
Sabahudin Hadžialić

PELLE

Luce
attraverso lo sguardo smeraldo
Onde
attraverso il respiro sonoro
Rinascita
attraverso il sudor di conchiglia
Bacio
timido adulatore
setoso
il dolce suo tocco
in carezza marina
profondo
in velluto dipinto

VALVE

Più del tuo bacio
nulla ancora ho mai visto;
men del tuo nome
velluto d'amore
ancor poco ho imparato.
Sogno d'estate
corteggi il mio verso
senza un consenso
ma giace in silenzio.
Sogno già nuovo
sta il mio verso cantando
che rinasce in quel rosso
donando tramonto
al nuovo mio inchiostro

VALVE (SOUL)

More than your kiss
I have never seen anything yet;
men of your name
velvet of love
I learned little yet.
Summer dream
You woomy verse
without a consent
butlies in silence.
Dream already new
You're the one I love
That'swhat I want
giving sunset
to my new ink

LA MIA SFUMATURA

Viso d'amore
 dove un raggio si affaccia
 fra le rive degli occhi
 color della sabbia.
 Pelle di mora
 preziosa - elegante
 che dona al passante
 d'estate bellezza
 d'immensa dolcezza.
 Grazia di donna
 al tramonto si specchia
 avvolta soltanto
 da note agrumate
 d'inchiostro del mare
 che
 ribelli e sognanti
 scrivono onde
 di ritmi baciati
 fra conchiglie e farfalle

MY NUANCE

Loveface
 where a rayfaces
 Between the banks of the eyes
 sand-colored.
 Blackberry skin
 precious - elegant
 That gives to the passerby
 in summer beauty
 of immense sweetness.
 Womanhood
 At sunset is reflected
 Wrapped only

OCCHI D'AUTUNNO

In onde d'autunno
 Risboccia il mio sguardo
 ammaliato e stregato
 dal dolce tuo canto.
 Inchiostri d'amore
 ripercorrono righe
 di Ana il risveglio
 nel cuore d'Irlanda.
 Frangenti d'inchiostro
 in dolci tramonti
 in riva all'autunno
 riscoprono versi
 di petali specchianti
 nello sguardo dell'amore
 che profuma di candore

AUTUMN EYES

In autumn waves
 Turn my eyes back
 enchanted and bewitched
 from your sweet song.
 Inks of love
 retrace rows
 by Ana the awakening
 in the heart of Ireland.
 Breaking of ink
 in sweet sunsets
 by autumn
 rediscover verses
 mirrored petals
 in the gaze of love
 that smells like whiteness

ПОЕТИКУМ

КАТАЛОГ ИЗДАЊА 2020.

Библиотека ТРАЖЕЊА

Библиотека ТРАЖЕЊА, покренута ради подршке младим ауторима и ауторима који објављују своје прве књиге у 2020. години, доноси седам наслова. Почели смо са књигом песама Стефана Вишекруне **ВЈЕТРОМЕТИНА**, која је доживела и друго издање у овој години. Књига Марка Станојевића **ЈЕЗИК ЈАСТВА**, реализована је заједно са Библиотеком *Dosithej Pavačević* из Неговина, за њом је стигла књига песама Младена Вуковића **ИНОКОСНОСТ ЈЕДНОГ МАНГУПА**, књига медијативне прозе Ивана Ристића **МИНУТ ДО ПОНОВИ**, из кратки роман Јелене Раифеловић **ЦВЕТ КА-ТАЈОНИЈЕ** и две књиге Неведа Обрадовића **НЕСИТЕ ЛЕГЕНДЕ** и **ШАРАДА**, које су уствари дигитални који се сложила његова прва књига.

Библиотека ИЗБОР

Библиотеку ИЗБОР, која је резервисана за изабране и савршене песме наших аутора отвара књига Николе Житановића **ПЕСМЕ И ПОЕМЕ**, коју чине песме и поеме из његове три најзрелије књиге. Друга књига, ове библиотеке, **ИЗА БРАНЕ ПЕСМЕ** је избор из поезије Ивана Рајковића, који је присутан у петнаест књигама и четиридесет година. Трећа књига коју смо објавили ове године је обимна књига изабраних песама **ВРТ** Драгана Марковића, који је за само десет година објавио петнаест књига, које имају добар одзив код критике и публике. У најави за следећу годину имамо књиге Ивана Новчића **Милане Миланковић**.

Библиотека ЕХО ЛИРИКЕ

Ратко Драгићевић **ИСПОСНИЦА**
Књига Ратка Драгићевића, која отвара нашу едисију *Echo lirike*, била је веома запажена у години када се први пут појавила у издању БИГЗ-а (1998). Књижевни критичар, Богдан А. Поповић сартао ју је међу шест најбољих песничких остварења, за 1998. годину.

СЕРСОЛ ИНОСИЗАН

Петоми творци два слоборна уметла Љиба Милићевић и Жељко Радаћ, који су споровама бузном пропе у медијативне створили више дела у стиху из прозе, нестудни омиризма и метафору.

НЕГДЕ ПОСТОЈИ

ИЗАБРАНЕ И НОВЕ ПЕСМЕ

ИСТВОСНИЦА

ИВАН РАЈОВИЋ

ИЗА БРАНЕ ПЕСМЕ

ПОЕТИКУМ

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
 Publisher online and owner, Assoc. Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
 E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

Иван Рајовић

ФЕНОМЕН ПОЕТИК-УМА

ПЕСНИЧКА РЕЧ У ДВАДЕСЕТ НА-СЛОВА

Нападнуто вирусом, супериорним и претећим обликом живота способним да потчини и сатре све друге, човечанство више нема времена за баналне активности, такозване банал-аналије. Додуше, тако је било одувек, само је разлика у томе чиме се светина бави у доколици, кад није принуђена да брине о пукој егзистенцији. Укупно гледано одувек је било мало оних који су делић свог тричавог и краткотрајног битисања у овој димензији посвећивали естаблираним вредностима подведеним под етикету „уметност“, шта год она значила. Већина је тај драгоцен божји дар, који се не понавља, расипнички разбацивала на већ поменуте банал-аналије, као што су спорт, пецање, курвање, коцкање, оговарање, сакупљање значака и салвета и гледање ријалитија.

Ретки залуђеници који су своје битисање посветили културном уздицању и оплемењивању истог углавном су маргинализовани, сматрани чудацима, замлатама и будалетинама којих би се требало клонити. Култура је увек била за неке друге, док је такозвани нормалан свет уживао у кичу, петпарачким штивима и манифестацијама за масовно залуђивање медиокритета вољних да дозу свог аудио-визуелног опијата плате доприносећи тако да се од тровача духа и нижеразредних блентаваца створи класа, или каста, модерних феудалаца, обогаћених простака који су преко ноћи постајали ведете, очеви нације, кеве српства, стрине и шурњаје патриотизма, све и свја, скупина олоша која је добила право гласа у дијапазону од решавања косовског проблема, па до борбе са Ковидом-19. Нема области у којој се неће наћи неки

1

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
 Publisher online and owner, Assoc. Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
 E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

од ових новоустоличених популистичких демагога да паламуди самоуверено из свог пилећег мозгића о нано честицама и вептачкој интелигенцији, о златним кутлачама Немањића и Новом светском поретку са нагласком на сатанистичку компонентну истог. И њихова реч се слушала, тумачила, препричавала. Њихове мотивационе поруке постајале су мантре на којима се васпитава младеж и преваспитава стареж давно одведена на странпутицу интернационалне комунистичке пашавости. Земља је поселањена, мисао примитивизована, захтеви упрошћени, жеље стесане и сведене на мини, тек да се преживи дан и, дакако, да рата не буде. Све остало постало је подношљиво и, што је најгоре, прихваћено као нормално, као образац егзистенције у доба закаснеле транзиције којој је претходила највећа инфлација, највећи братоубилачки покољ и највећи рат под надзором и свевидећим оком рошавог милосрдног анђела, познатијег као НАТО.

Онај ко је све то доживео и имао срећу да преживи и нема нарочите захтеве осим да живи мрмљајући у себи оно: „Било, не поновило се“ или, преведено на српски: „Да сви ови оду, а да се они више не врате“. У таквим околностима уметност је постала луксуз, чак би се могло рећи и баласт, провокација или спрдња, као чир на гузици раскалашне маркизе. Заправо, уметност, као и све друго, подведена је под ону ставку активности које постоје у оквирима и на начин како то владоцима паше, односно одговара. Узлет маште, креативности, стваралачког набоја и усхићење одређеном духовношћу, као неке од компоненти уметничког дела, укинута су и подведене под параграф партијског статута. Простије речено, уметност је ополитичена или стављена у службу тираније, као облика владавине умно опустошеног народа. Свесно или полаганим самоумирањем и гашењем у несхваћености и аскетизму нестало је са јавне сцене све што вреди, а кормило народних „трибуна“ и „просветитеља“ преузели су они који су пристали да зарад сопствених интереса и привилегија служе „духу“ новог времена и његовим креаторима. Свет који смо знали и правила у њему готово преко ноћи је изврнут као рукавица или конкубинина сокна, запахнувши нас гљивичним воњем распадања и неуротичних испарења. Оно што је колико до јуче било подложно презиру и гађењу мислећих, наједном је постало узор, оличење приципа по којем се ствара нова, модерна уметност у складу са визијом златног доба у којем јесмо и све се више инволвирамо, или ти заплићемо.

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
Publisher online and owner, Assoc. Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

Ништа ново. И Моцарт, познатији као космички геније или Божје Јагње хармоније и музикалности, бачен је у окречену јаму у присуству гробара и шачице статиста. Данас и овде такозвани естрадни уметници, експоненти шабанизованог музичког правца, укопавају се у алеји великана, улицама и тровима се дају њихова имена, а ускоро ће и школе, дечји вртићи и свратишта за пензосе, домови за пчелице и народне кухиње носити имена Беце, Цеце, Јеце, Аце, Шваце и других појаца, појица и вокалних виртуоза.

У таквим околностима, додатно компликованим пандемијом непознатог К-убице, појавио се у Краљеви „Поетикум“. Да човек не поверује. Тим више што поменути субјект није установа за ментално здравља, ковид-смештај, институт за вирусе или апотека, већ, да човек поново не поверује, издавачка кућа која превасходно објављује књиге српских песника. За кратко време, само годину дана, објавио је овај издавач „гомилу“ нових књига, а званично ову годину завршава са двадесет наслова. Па, да ли је то могуће? Питаће се, свакако, они коју иоле познају ситуацију у српском издаваштву. Да, могуће је.

Ако се књиге мере, а нарочито песничке, односно вреднују, онда је то квалитет, а не количина, односно квантитет. Међутим у ситуацији када култура не постоји, нити ико зна да дефинише шта је то у оновременим условима, оваква продукција се мора сматрати правим издавачким подвигом. Тим више и тим пре што до појаве „Поетикума“ локални песници нису имали где да објаве своје рукописе будући да, како рекох, држава из буџета финансира само своје пулене, страначке активисте и симпатизере владајуће партије. Они, по већ опробаном шаблону, народним парама штампају књиге истим таквим „цвећкама“ из других градова, а ови им, дакако, узвараћају истом мером у тој већ уходаној трансакцији мудрости, хуманости и песничког талента, по систему „ја теби, а ти мени“.

„Поетикум“, саздан као кованица поезике и ума, изникло је на моралном ђубришту, у ситуацији када је, буквално, свима који нису у шеми, нису у „винклу“ и нису се дали заштити страначком приступницом била одузета моћ говора, односно објављивања својих дела. Као да постоји нека врховна правда која однекуд долази и решава ствари, као потврда чињенице да је реч немогуће спречити да се огласи, да се појави, да се одштапа. О квалитету песничких књига рећи ће своју реч они од којих се то очекује – читаоци, а не зауларени цензори и зломислећи тумачи. У сваком случају са овим што је до сада учињено и објављено „Поетикум“ је феномен, сензација о којој ће се тек

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
Publisher online and owner, Assoc. Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

причати и писати. Својеврсни модел саморганйзоване издавачке делатности лишене политичких наслага и узда којима се само подобнима отварају врата за „печатање“ својих, не ретко, траљавих наклапања и цмиздравих булажњења у складу са интелектуалним „набојем“ и идеолошким ставовима својих налогодаваца и финансијера.

За разлику од оних који морају сами да се хвале, о „Поетикуму“ говоре његова дела, а она су за дивљење и понос, чак и ако занемаримо уметничку вредност, која није ништа мања од продукције других издавача, а оно зато што је доказ неуништивости духа, неспутаности воље и моћи, односно магије песничке речи која увек, чак и у најтежим временима, нађе начин да се огласи, да се уздигне над временом и простором, над људима и онима који то нису, и прхне слободно, дрско и високо, као птица, жар-птичица поетике и ума, над сивилом пандемије и легализованог безумља.

31.12.2020.g.

PR

DIOGEN pro kultura

<http://www.diogenpro.com>

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
Publisher online and owner, Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

Ivan Rajović

O TEBI BIH DA PEVAM

Za Najku

O tebi bih da pevam,
bludnice vilolika.
O plaveti pučine ispod tvojih kapaka
i konjskom repiću na potiljku,
koji nehajno poskakuje
i spušta se do tvojih breskvastih guzova.

O tebi bih da pevam,
nedonošče medonosno,
razdragana pivopijo,
nadvijena zaneseno
nad nagorelim pergamentima zapečaćenih
partitura
u kojima tihuje
buduća nedosvirana sonata.

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
Publisher online and owner, Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

O tebi bih da pevam,
čarobnice mojih čulnih naslada,
darivateljko božanske iluzije
koja se gradi sama od sebe
začeta susretom davno štikliranim
u proročanstvima potonjih svetaca,
vrljih apstinenata i onanista.

O tebi bih da pevam,
markizo miomirisna,
putiru moje neutoljive pohote,
ikonostasu osveštani nad mojim
grešničkim uzglavljem
uz svetleće opelo kometa
kavala i raštimovanih udaraljki.

O tebi bih da pevam,
opseno neprolazna,
u moj opsenarijum zalutala,
u moj krvotok usisana
ćutljivim usnama vernika u delirijumu,
dok ti češkam leđa,
kao egzaltirani lemur,
usnuloj pored mene,
umornoj od ushićenja
i prizemljenih učestalih vrhunaca.

O tebi bih da pevam,
zlatousta aristokratkinjo
nadnesena kao časna sestra
nad mojim prosvetljenim međunožjem,
blagovesnice bezgrešna
sazrela u sazvežđu poljubaca,
ogrnuta maglinama pivskih isparenja,
crna rupo moje žudnje
i mojih zadocnelih sanjarija.

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
Publisher online and owner, Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

O tebi bih da pevam,
Salomo pod skerletnim velom
svoje čedne raskalašnosti
sa osvetljenom glavom
zanemelog mudrijaša
na svilenkastim dlanovima
ispresecanim linijama života
i orgazmičkih grčeva.

O tebi bih da pevam,
tamničarko mojih snohvatica,
pletljivo zaumnih vizija o zajedničkoj sutrašnjici
koje nema,
milooka krstiteljko
mog potrošenog života.

O tebi bih da pevam,
selice utihnula u krošnji
degenerisane stvarnosti
koja te je obgrlila sluzavim izdancima
svojih beživotnih krilaca,
Muzo moja zabranjena,
ponornice utekla u biljurnu špilju
tragične komedije
koja se životom zove.

O tebi bih da pevam,
kopčice moja raskopčana
u dinama pustinjskog nanosa melanholije,
dvomislena zagonetko
samoj sebi nerešiva,
ukleštena u crvotočinu
ustajalih vekova.

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
Publisher online and owner, Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

O tebi bih da pevam,
Epikurova sledbenice
u smaragdnoj haljinici,
dok sveci marširaju na ibarskom keju
u osvit praska sudbine,
poljupčiću moj žeženi,
opijume mojih zagolicanih čula
u nebeskom kovitlacu,
ukoru moje metafizike
i zgasla iskro moje ludosti.

Ali neću da pevam.
Ćutim zahvalan tvorcu
što mi je dao da te imam
onda kada si mi bila najpotrebnija,
gutljaj daha putniku posustalom,
kristalna kapljica tečnosti
grumenu budućeg praha,
pratilja majčinskog daha
na zajedničkoj slici
u mimohodu ka večnosti.

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
Publisher online and owner, Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

I nek se glasaju zvona
sa svetlećih kupola
hipsterskih bogomolja.
Nek anđeoski hor umilnim glasićima
razbije ljusku kraljevske tišine,
nek Gospod očisti grehe
urbanih Juda i drolja,
tvoj lik iz moje svesti
tek će u smrti da mine.
I skoreli isečak blagodarnog života,
kao na flamanskom platnu,
ostaće da visi poput biserne note
nebeske harmonije
na caklećoj klavirskoj dirci,
u začetku svevremene
nedovršene sonate.

18.07.2021.g.

PR
DIOGEN pro kultura
<http://www.diogenpro.com>

Readings: Ivan Rajović, Serbia...2...

BILJANA ERIĆ/ Reč je nož, a ljubav je osećaj/

PUPČANA METAFIZIKA ČULNOG I BEZGLASNOG

Knjiga Biljane Erić „Reč je nož, a ljubav osećaj“, zapravo je zbornik metafizičkih pesničkih zapisa o svetu i ženi u njemu. U najlepše i najostvarenije od tih slika ubrojio bih: „Jer oko suzom srce pere“, i „Nekrstova bolest nevidljiva, čini ti se da sija sjajem dobrote“.

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
Publisher online and owner, Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

Ivan Rajović

BILJANA ERIC/ Reč je nož, a ljubav je osećaj/

PUPČANA METAFIZIKA ČULNOG I BEZGLASNOG

Knjiga Biljane Erić „Reč je nož, a ljubav osećaj“, zapravo je zbornik metafizičkih pesničkih zapisa o svetu i ženi u njemu. U najlepše i najostvarenije od tih slika ubrojio bih:

„Jer oko suzom srce pere“,

i „Nekrstova bolest nevidljiva, čini ti se da sija sjajem dobrote“,

a ima ih još mnogo.

I koliko god te slike bile uspešno izbrušene i ostvarene, čini se da je ovo poezija koja daje osnov, motiviše na promišljanje, možda i provocira, za dalje tumačenje i dešifrovanje po merilima onoga kome pesnička reč služi samo kao povod za sopstveni let u sferu sopstvene imaginacije za, moglo bi se reći, još jedan krak iz istog korena, za još jednu nijansu koja poseduje zajednički sadržalac.

Očigledno je da autorka vešto i znalački vlada zavidnim nanosom svekolike mudrosti, po sopstvenom izboru sakupljene i prisvojene, koju tumači u skladu sa svojim osobenim statusom u sopstvenom životu i sopstvenim očima. Ona sve ono što je saznala, i doživela, tumači na svoj način, što je svojevrsna avantura i hrabar čin bekstva od uniformnog i pristajućeg stava nemisleće većine. Ali i tegoban eksperiment sa neizvesnim ishodom.

1

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
Publisher online and owner, Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

Biljana hrabro ulazi u tu pesničko-metafizičku igru dajući sebi pravo i zadatak da ima sopstveni pogled i svoj sud, što uvek izaziva otpor samozvanih tumača pesničke misli koja po njima prevashodno podrazumeva igru u jeziku, a manje eksplicitno saopštavanje individualnih misaonih doživljaja i emanacija vidioca i učesnika u sopstvenom životu, na pozornici pod svetlima urođene čulnosti.

Ali ona zna i da kroz sopstveni odnos prema metafizičkom ništavilu progovori u ime svih nas, kao u pesmi „Uplašena duša“, da sublimira, taksativno navede i pred čitaoca „baci“ ono što je, verovatno, karakteristika svakog iole umnog ljudskog stvorora, a to je taj strah od ništavila, smrti, nestanka i definitivnog iščeznuća.

Zanimljiv je i dijalog sa sopstvenom dušom koja bi, po svim učenjima verskih zanesenjaka i poštovalaca crkvenih kanona, trebalo da bude agens čiji je čovek, kao pojava, samo puki izvršilac ili nadomestak. Međutim, pesnikinja sebe stavlja u ulogu korektora, savetodavca i vaspitača sopstvene duše koja se, očigledno, ne snalazi ponajbolje u modernom svetu u kojem ponajmanje ima mesta za dušu, za duševno i duhovno.

Čitava ova nevelika knjiga se doživljava kao „svetilište reči“ u kojem ona, sledbenica božanskih postulata i nebeske harmonije Carstva Božjeg, vernica i glasnogovornica sopstvenog nadahnuća, samo nastavlja svoju rođenjem ostvarenu pupčanu vezu sa providenjem.

„Uzmi ove oči i probaj
kroz njih svet da vidiš“.

U izlivima ljubavi prema voljenom kod nje je maksimalno stišan erotski naboj ili je, bolje rečeno, usaglašen sa duhovnim ne prelazeći granicu svesnosti u okvirima zadatog, a čitava emocija je uzdignuta na nivo manje telesnog i lascivnog, a više intuitivnog i bezgrešnog, bar onako kako se u religioznim naznakama za sveopštu upotrebu preporučuje.

Ipak, pesnikinja ne propušta priliku da se kao žena oglasi i bez odore svetice, nešto lascivnijim opisima ljubavnih doživljaja, mada se i tu uglavnom javlja kao post-festum tumač onoga što se dogodilo i u njenoj svesti uzdiglo na nivo metafizičkog promišljanja, a ne samo faktičkog i ogoljenog čina spoja dva raznopolna subjekta.

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
 Publisher online and owner, Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
 E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

Pupak je to mesto, centralo reklo bi se, odakle i dokle idu njene svetovne i erotske misli, ali i one druge. Ili, tačnije, pupak je počelo svega, ona tačka koja vaginalnom kao centralnoj odrednici ženstvenosti, plodnosti i majčinstva, ali i ljubavne igre, daje smisao i napaja je životnim energetskekim nabojem i suštinom. Vaginalno se u njenoj poeziji samo naslućuje, a možda čak ni to, jer se, verovatno, podrazumeva.

I tako traje ovaj pesnički monolog „iskušenice“ Biljane u neprekidnoj vezi sa Bogom i božanskim ustrojstvom sveta po sopstvenom shvatanju tih normativa, u toj gotovo monaškoj čednosti, praštanju i milosrđu, koja baš na taj način skoro do savršenstva uzdiže svoj ženski princip i neospornu činjenicu da je ono što jeste – žena pre svega, sa svim onim atributima koje taj aksiom nosi.

Takođe se ne može osporiti da je ovo poezija koja izranja iz sveobuhvatnog i godinama taloženog metafizičkog odnosa prema svemu, ali u biti samosvojna, originalna i samo njoj svojstvena, što danas predstavlja naročitu vrednost i kvalitet. Brevijar nadasve iskrenog i promišljajućeg odnosa prema okruženju, i sebe u njemu.

Nažalost, ovakva knjiga ne sme da ima grešku, a njih je ovde mnogo, „zahvaljujući“ nemaru onih koji su tehnički doprineli njenom nastanku.

Biljana je rođena 1959. god. živi i piše u Trsteniku i ovo je njena prva knjiga.

U Kraljevu, 23. 10. 2021. god.

5.12.2021.g.

PR
 DIOGEN pro kultura
<http://www.diogenpro.com>

Izdavač: Planjax, Jelah <http://planjaxgroup.com/bs/>

Fondacija FBiH za Izdavaštvo odabrala

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
 Publisher online and owner, Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
 E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

DIOGEN[®]

PRO KULTURA MAGAZIN
 CULTURE MAGAZINE

Ladislav Babić

FANTOM SLOBODE

Par kratkih opaski na film („*Fantom slobode*“, *Bunuel*) o kojem sam razmišljao dok nisam zaspao, pa nastavio ujutro. Neobjavljeni tekst star je više od pet godina.

„*Le Fantôme de la liberté* (sh. *Fantom slobode*) je francusko-italijanski igrani film snimljen 1974. godine u režiji Luisa Buñuela. Po žanru je mješavina drame i crne komedije. U njemu ne postoji čvrsti zaplet, nego se sastoji od niza epizoda koje povezuju likovi koji, često bez nekog objašnjenja, prelaze iz jedne epizode u drugu. Radnja tako počinje u Španiji za vrijeme napoleonskog rata da bi se prebacila u sadašnjost te prikazivala niz bizarnih likova u grotesknim situacijama. Buñuelu, koji je u vrijeme snimanja imao 74 godine, to je bio preposljednji film, i u njemu je iznosio koristio svoj prepoznatljivi nadrealistički stil, ali i ironičan stav prema buržoaziji i tadašnjem poretku.“

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
 Publisher online and owner, Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
 E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

Izvršno su međusobno povezane paradoksalne situacije koje u osnovi pokazuju da robujemo konvencijama, da je sloboda relativna i da njeno shvaćanje ovisi o pojedincu (koji sebi uzima pravo da nešto čini, dok se zgražava nad djelima drugoga), no i o tome koliko ti drugi dopuštaju uzeti. Ali i da si više slobode može priuštiti (točnije, rušiti konvencije) onaj tko raspolaže silom, bolje rečeno – s moći! Bilo oružanom, poput napolenonovog oficira koji može u krevet poleći mrtvu sveticu (nakon što razračuna sa zarobljenicima koji viču "dajte nam okove" – dobar uvod u kasniji film koji pokazuje da smo ustvari uvijek u njima), ili institucionalne (bilo lične, bilo da imaš prijatelja na položaju), ili prefekta policije koji na kraju filma izbjegava kaznu za skrnavljenje sestrina groba. U tom rasponu, od oružane do institucionalne moći sve se drugo odvija. Licemjerje mladića koji spava s vlastitom tetkom ali se zgražava bičevanja mazohiste, preko prefekta koji nimalo uzbuđen mrtvo hladno gleda i sluša svirku gole sestre-nimfe, kvaziuljudenog odnosa doktora i pacijenta koji puca na nepodnošenju istine, pa do policijske škole gdje čuvari reda ni ne slušaju profesora koji im tumači relativnost konvencija, već se sprdaju s njime da bi na cesti primijenili jedino što su usvojili u životu: prisilom službene odore natjerati vozača na poštivanje konvencije koju valjda jedino razumiju - ograničenja brzine. Tu su i svećenici koji se učas pretvaraju u kockare, pa neki tip koji si uzima slobodu pucati po ljudima i potom, oslobođen – jer si je porota uzela slobodu da tako presudi - dijeli autograme poput heroja (jako dobra korelacija sa svečanim doćecima naših ratnih zločinaca, nakon odsluženja 2/3 kazne).

Sve prepuno relativnosti slobode, ljudskog licemjerja i utjerivanja "ispravnog" vladanja temeljem moći koja se lako izbjegne ako si njen nositelj. Kao što reče Rousseau, "Čovjek je rođen slobodan a posvuda je u okovima" od kojih ogromni dio sam sebi nameće. Uostalom, ta potraga za slobodom naliči fantomu – neuhvatljivoj prikazi – koja kruži svijetom. Kažu da je naslov filma referenca na *Marxa* i "bauk komunizma koji kruži Evropom".

Nekako se najljudskijom čini poruka vezana uz incest tetke i nećaka. Nakon što propadnu njegova moljakanja, pokušaj zadovoljenja silom (gušenje jastukom), nakon što on razočaran odlazi i potom se vraća u sobu, čekaju ga njene riječi "uzmi, možeš dobiti sve što želiš!". Drugim riječima, put do slobode i očekivanja

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
Publisher online and owner, Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

od nje je naprosto svojevolutno pristajanje osoba na uzajamni odnos, bez upotrebe prinude. Pa se vraćam profesoru u policijskoj školi i pokušaju da preko poligamije objasni ograničenim pajkanima, relativnost konvencija. Zaista, pristaje li harem dobrovoljno da živi sa mnom, što se to koga tiče.

Prisjećam se jedne TV emisije – interesantno, još iz *Juge* – gdje je neki tip imenom *Komaja* doveo u studio nekoliko svojih ljubavnica i djecu koju je imao s njima – i svi su oni otvoreno pričali o uzajamnom seksanju, kako nitko nikome ne ograničava i druge veze, itd... Doduše, djecu nitko ništa nije pitao, a posljedice (djeca) se moraju ukomponirati u društvo kakvo jeste, što vjerojatno za većinu vrlo loše završi. Ne znam jeli tip još živ, a ako jeste možda je u invalidskoj mirovini s iščašenom "*onom stvari*", s obzirom da su svi pričali kako treniraju višesatni neprekidni spolni odnos.

Sve u svemu, velik dio problema je u suprotstavljanju ljudske biologije i pokušaja da se ona konvencijama zauzda, da se svi ljudi psihološki uprosječe, uslijed čega su dotjerani do prinudnog ponašanja dok ih spoznaja istine nevjerovatno frustrira. A kako u nametanju konvencija leži i fizička sila, lijepo svjedoči *Goyina* slika na zidu prefekta policije, koja nas vraća na sam početak filma i time gradi lijepu paralelu sa suvremenošću.

Nekako sam slično iznesenom doživio film, koji je zaista krajnje subverzivan. Ali, kapitalizam sa svim svojim popratnim "*etičkim*" standardima odavno je oguglao na subverziju. *Bunuel* je zaista takav režiser. Negdje sam pročitao kako je prije dodjele *Oscara* za "*Diskretni šarm buržoazije*", u nekom intervjuu izjavio kako će ga – naravno – dobiti, jer ga je platio *25000 dolara*! I zbilja ga je dobio. A sistem, poput onih buržuja iz spomenutog filma koji koračaju beskrajnom cestom bez vidljivog cilja, naprosto ide dalje! Jebe mu se za poruke i pouke, ako na tome može zaraditi. Drži narod dalje samo od participacije u ekonomskoj moći.

18.01.2022.g.

PR
DIOGEN pro kultura
<http://www.diogenpro.com>

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
 Publisher online and owner, Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
 E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

Ladislav Babić

Sve naše podjele

(od mitološkog do naučnog blata)

Prema mitovima, čovjek je u neko pradavno vrijeme stvoren božjim aktom, od gline, a prema obličju *Stvoritelja*. Ostavimo se pretpostavki kakvog je spola moralo biti božanstvo, i zadržimo se na tome da su od trenutka stvaranja – osobe, a ne naroda (to je vrlo važno!) – individue stekle sposobnost replikacije, čime umnažaju kopije originalnog božjeg djela. U trenutku upijanja božjeg daha u *Umjetnikovu* glinenu skulpturu, počinje socijalna evolucija ljudskih bića, što dovodi do niza podjela koje nisu ugrađene u božje djelo, već ih se u neku ruku može smatrati degradacijom originala. Kao što, primjerice, *Rubensova* slika vrijedi nesrazmjerno više od ma kako vješte njene kopije, a kamoli kopijine kopije. Iako je *Tvorac* prije stvaranja čovjeka vježbao (*Golem*, *Lilith*), nekako se čini da mu je u originalnom djelu – u kršćanstvu uobličjenog *Adamom* – ipak promakla neka neprimjetna greška. Moguće je za „istočni grijeh“, koji kao i mi nosimo na (u) sebi, zaslužniji *Stvoritelj* od njegova djela. Nećemo razmatrati prirodnu podjelu čovjeka na dva spola, niti njegovog mozga na desni (racionalni) i lijevi (emotivni) dio, jer one ne ovise o čovjeku samom, mada u osnovi utječu na podjele kojima ćemo se baviti, koje se nužno nisu morale dešavati opisanim redoslijedom. Original se oteo kontroli (vjernici tvrde da mu je *Bog* dao tu slobodu) i počeo raditi podjele kakve božanstvo teško da je imalo na umu.

Mada su (po mitu, ali i prema znanosti) ljudi stvoreni od istog materijala, jedna od prvih podjela među njima bijaše rasna. Rase (usvojimo li taj, u nauci već zastarjeli pojam) su se okupljale prema formalnoj, vanjskoj sličnosti, veći dio povijesti gledajući se ne miješati, omalovažavajući jedna drugu kao manje vrijednu. Za pretpostaviti je da je *Bog* svojim stvorenjima ugradio jedinstveni jezik, kako bi se uzajamno mogla sporazumijevati, ali utjecajem čovjeka to nije dugo trajalo. Razvio se sijaset raznoraznih govora, a kad su (po mitu) ljudi shvatili da bi im jedinstveni jezik itekako mogao koristiti u dosizanju božanskih moći, *Tvorac* ih je pomiješao, te se do dan danas teško sporazumijevaju. Što je više nego čudno, jer je navodno stvorio ljude na „*vlastitu sliku i priliku*“, te im onda ne bi trebao braniti dosizanje svojih moći, sem ako se ustrašio skidanja s „*nebesa*“. Kako je početkom socijalne evolucije u većine (a i danas je tako) prevladavala emocionalna („*iracionalna*“) polovica mozga u tumačenju sebe i svijeta koji ih okružuje, javile su se religije, vjerovanja od svojih začetaka uzajamno netrpeljiva. Početno okupljanje ljudi temeljem rasnih različitosti postupno je preraslo – zarad razlika u ekonomskim interesima i jeziku - u stvaranje raznoraznih naroda, kojih i danas ima sijaset. Veći, bročano nadmoćniji, osnivali su vlastite

1

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
 Publisher online and owner, Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
 E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

države, držeći manjine u podređenom položaju, uzajamno često ratujući zbog pljački i teritorija (što je također oblik pljačke), istrebljujući jedni druge i do potpunog zatiranja. Još ranije, u plemenskoj fazi, započela je podjela rada među ljudima, te su se iskristalizirali ne samo muški (lov, ratovanje,...) i ženski poslovi (skupljanje plodova, šivanje odjeće,...), dovodeći nadalje do podjele na intelektualni i fizički rad, što je sve skupa, ne samo dovelo do podcjenjivanja potonjeg, već i - uslijed nejednolike raspodjele privređenoga - stvorilo zametak daljnje podjele među ljudima – klasnu strukturu društva. Manje uslijed pogleda na svijet i društvo, a većma zbog učvršćivanja vlastitog položaja u njemu, dolazi do ideoloških podjela kojima se nastoji opravdati rezon klasnih društava, pa čak i unutar pojedine klase dolazi do daljnjih podjela, primjerice – tvrđnji da društvo uopće ne postoji, već samo pojedinci i njihove obitelji (mada je *Aristotel* odavno shvatio da je čovjek „*zoon politikon*“ – društvena životinja). U konačnici, to dovodi do opravdanja egoističnih nagona među ljudima, odnosno socijaldarvinističke koncepcije „*sposobniji kvači i opstaje*“, u jednakoj mjeri i do podjele na odgovorne i neodgovorne članove zajednice prema skupini u kojoj žive, pa i cijelom čovječanstvu. *Bog* je (prema mitu) stvorio individualno ljudsko biće, a svaka njegova replika udaljava se od ideala kojim se *Tvorac* vodio, samodopadno umišljena da je bolja od originala, te se okupljaše prema vlastitim standardima, unoseći sve veće i veće podjele među ljude, izbacujući nepoželjne iz svog kruga bitisanja. Pobjrojane podjele, od kojih mnoge nemaju uporišta u znanosti ili „*božjoj volji*“, svakako su uzrok i niza drugih, poput onih na militariste i mirotvorce, nacionaliste i antinacionaliste primjerice, da o bogatašima i siromasima ni ne govorimo, a nemalo ljudi smatra ih opravdanima, logičnima i sasvim prirodnima.

Uza sve podjele koje i dandanas opterećuju ljudsko društvo, javljali su se mnogi pojedinci shvativši besmislenost istih na razvoj cjeline ljudskog roda i njegovih jedinki, jer „*gens una sumus*“ – jedan smo rod! U tom smislu javljaju se politički pokreti koji nastoje ukinuti neprirodne i/ili nemoralne podjele ljudskog roda, tijekom povijesti postižući mic po mic tek vrlo djelomične uspjehe, koji moguće asimptotski vode ka cilju u dalekoj budućnosti. Formiranju društva koje će priznavati uzajamne razlike svih svojih „*atoma*“, ne inzistirajući na ma kakvim neprirodnim i neetičkim podjelama. Tako će se krug dioba zatvoriti, a poput zmiije koja grize vlastiti rep (*Urobor*) znanost pokazuje djelomičnu opravdanost mita – da smo iz istog, jedinstvenog materijala, što onda isključuje svakojake podjele nastale bauljanjem ljudskog roda kroz povijest i socijalnu evoluciju. Bogovi su nas stvorili iz gline, pa ne tvrdi li i jedna od naučnih pretpostavki da je život nastao u najpogodnijoj, glinenoj sredini? I dok se fizika trudi objediniti sve interakcije i pojave koje one uzrokuju, u veliku sintezu (shvaćajući jedinstvo svijeta), takozvanu jedinstvenu teoriju svega (*GUT*), ljudski rod još uvijek živi na svojim podjelama, nasuprot zalaganjima humanista, naučnika i političkih pokreta koji ustraju na jedinstvenom čovječanstvu i našoj jednakosti u različitosti. Inercijske sile (paradoksalno izgleda, često onih koji ustraju na kreacionizmu) to još uvijek efikasno sprečavaju. Bilo iz vlastitog koristoljublja, bilo iz neshvaćanja suštine mitova i znanosti. Naravno, ovaj tekst – ilustriran slikama – tek je kratki kroki koji ne ulazi u detalje, kome je moguće uputiti niz primjedbi, jer mu je osnovna namjera samo ukazati na podjele inicirane, ne po prirodi stvari - biološkog jedinstva ljudskog roda - već na zablude uzrokovane socijalnom evolucijom vrste vođene u velikoj mjeri neshvaćanjem humane biti, a još više zastupnicima vlastitih egoističnih interesa. Stoga je sasvim prirodno postaviti pitanje, zna li cjelina čovječanstva kamo vodi ovakav put, odnosno – *QUO VADIS, HOMINE?*

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
 Publisher online and owner, Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
 E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

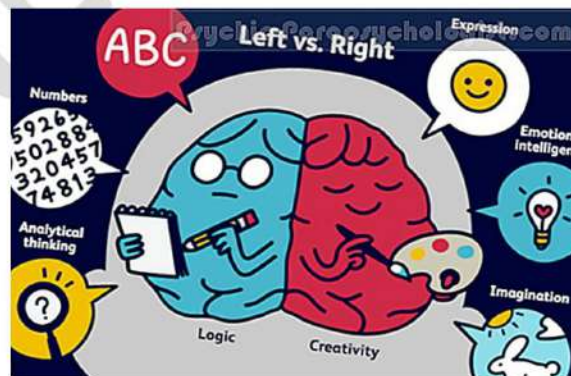
- Kreator svijeta

- Bog(ovi) vježba(ju) stvaranje čovjeka

- Podjela mozga

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
 Publisher online and owner, Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
 E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

- Matrijarhat

- Patrijarhat

- Podjela po rasama - rasizam

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
 Publisher online and owner, Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
 E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

- Podjela po jeziku – kula babilonska

- Religijska podjela

- Narodnosna podjela

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
Publisher online and owner, Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

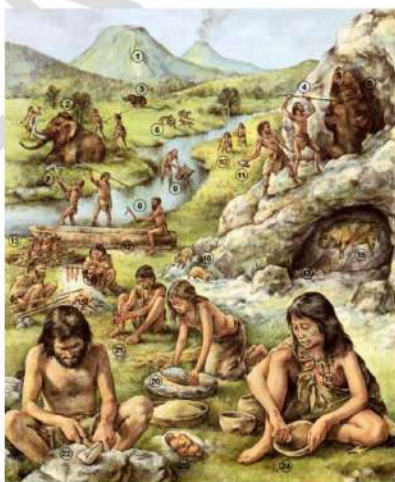
- Podjela po državama

- [Ratnici](#) i [mirovnjaci](#)

- Podjela rada

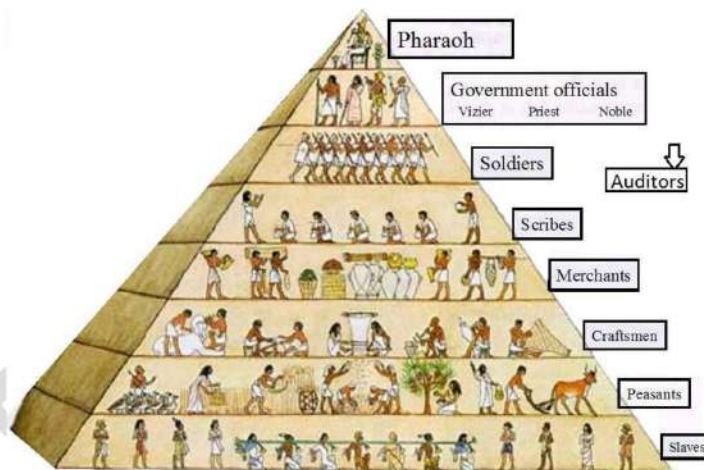

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
 Publisher online and owner, Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
 E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

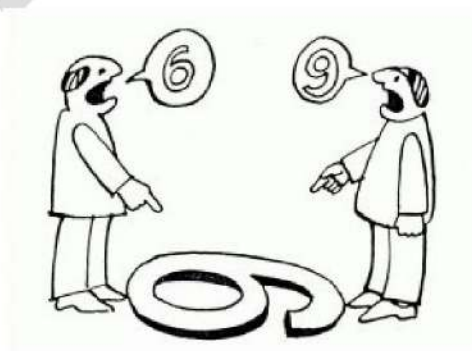
- Podjela na fizički i intelektualni rad

- Klasna podjela

- Ideološka podjela

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
 Publisher online and owner, Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
 E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

- Zoon politikon – čovjek nije otok

- Odgovorni i neodgovorni

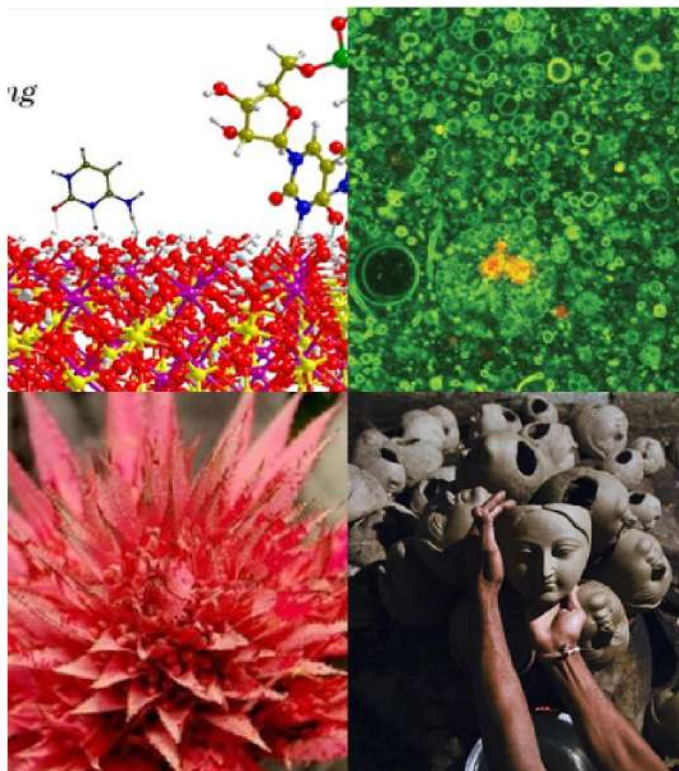

- Prevladavanje podjela

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
Publisher online and owner, Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

- Život iz gline

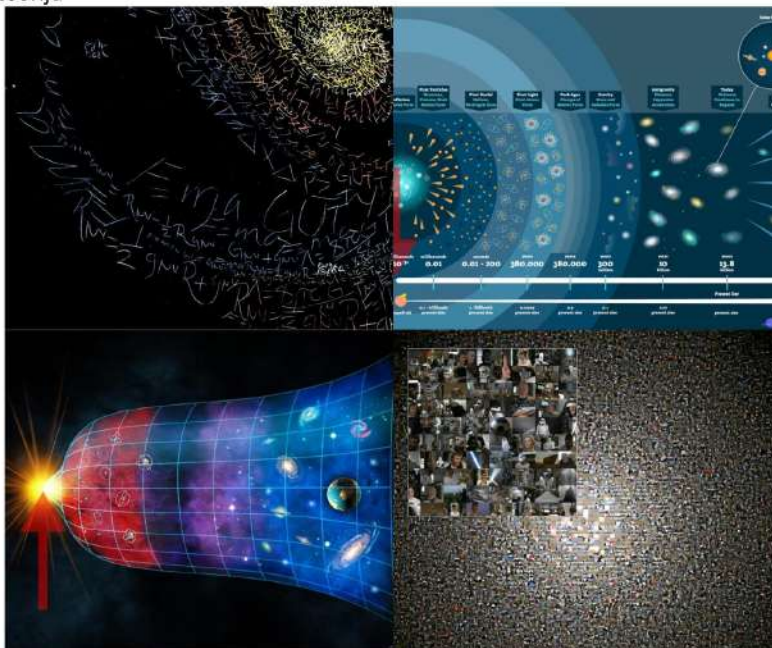

- Urobor – susret nauke i mita?

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
Publisher online and owner, Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

● Unificirana teorija

● Quo Vadis, Homine?

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
 Publisher online and owner, Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
 E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

DIOGEN[©]

PRO KULTURA MAGAZIN
 CULTURE MAGAZINE

Ladislav Babić

Rusija vs Ukrajina u namještenoj utakmici

“Rat je otac svemu, svemu kralj: jedne je izneo kao bogove, druge kao ljude, jedne je učinio robovima, druge slobodnima”,

kaže *Heraklit*, misleći općenito na promjene izazvane vječitom borbom suprotnosti u prirodi i društvu. Čak i kad doslovno shvatimo navod iz cjelovite izjave – a što ćeš zaoštreniju borbu suprotnosti među ljudima od rata i društvenih promjena koje izaziva – bilo je isuviše vremena za sagledavanje koga je iznio bogovima, a koga ljudima i robovima. Eto, u stoljeću (tisućljeću) koje smo dočekali s toliko nade u ljudsku pamet i humanizam, bog *Mars* i nadalje krstari planetom. Svejedno mu o kojem stoljeću i o kojim ljudima se radi, on siječe i žanje i siječe, njegova žetva ne prestaje milenijima. Pa kao što žetelac to više ne čini primitivnim srpom, već digitaliziranim kombajnom, tako se i bog rata svako malo modernizira, u čemu mu ljudski rod nesebično pomaže. Prije no nastavim, pogledajte [video isječak](#) od par sekundi, želite li shvatiti o čemu pričam.

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
 Publisher online and owner, Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
 E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

Tko u uplakanoj gospođi vidi *Ukrajinku*, sasvim je u krivu. Iz slika i videa ne može se više zaključiti, no da se radi o shrvanom, uplašenom, i bespomoćnom ljudskom biću s bilo koje točke zemljine oble, biću jedino svijesnu da je stigao *gospodar života i smrti* po svoj danak, a ono jedino što ima dati je svetinja nad svetinjama, najvažnije čime raspolaže, od čega se boji rasti – svoj vlastiti život. A *Onaj* u kojega se bespomoćna, raspamećena žena uzda tražeći pomoć i zaštitu, nije tokom cijele ljudske povijesti pomogao baš ni jednom jedinom ljudskom stvorenju. No, da – zaista se radi o jednom iz mirijade slučajeva tijekom ljudske povijesti, ovaj put o ratu između *Rusije* i *Ukrajine*, o ruskoj agresiji na svoju susjedu, nekoć članicu bivše, zajedničke države. Kao što ne možete od emocijama shrvane gospođe očekivati objektivnu analizu zbivanja na koja ona ničim nije utjecala (sem, moguće, tihom izbornom podrškom svojim vođama, nesvjesna – kao i oni s druge strane fronte – kamo to vodi), tako se od analitičara zbivanja očekuje da priguše svoje osjećaje u pokušaju davanja objektivne slike stanja, i njegova uzroka. Težak zahtjev, s obzirom na predrasude utkane u gotovo svakoga od nas, a posebno one o „*pripadnosti*“ ovom ili onom ljudskom krdu, zaboravljajući da *Gospodin* nije stvarao krda, već ljudska stvorenja, poput gospođe iz videa. Svi smo mi *ona*, gdje god u prostoru i kad god u vremenu tijekom ljudske povijesti se nalazili, a njena sudbina je i naša, potencijalna ili aktualna. Bezbrojni analitičari – često podmetnuti medijima od vlasti – nastoje interpretaciju krajnjih evolucijskih mediokriteta zauzetih oko vlastitih interesa, podastri javnosti. Rijetko tko od njih, većinom neupoznatih sa činjenicama ili ih svijesno zamećući kako ne bismo upoznali cjelovitu sliku uzroka i posljedica, zaista nastoji prikazati pravu sliku stvari, već se poput *babe Vange* bave fantastičnim hipotezama u koje, moguće, ni sami ne vjeruju. Jer, rat nikada ne započinje prvim pucnjem. One koji ne rezoniraju s induciranim osjećajima krda, oni – a napose njihovi vođe – ekskomuniciraju raznoraznim verbalnim (a nerijetko i nasilnim) sredstvima, kao izdajnike, renegate, plaćenike, sluge „*naših neprijatelja*“, a najgora objeda koja se može srušiti na njih je da su „*komunjare*“ – kako već nazivaju komuniste, apsolutno neupoznati što u svojoj suštini komunizam, socijalizam (što oni izjednačavaju) i sljedbenici ovih humanih ideologija znače. Daklem, počnimo.

Činjenica jeste da je *Rusija* izvršila agresiju na svoju susjedu, čin koji ne bi smio biti legitiman u međuljudskim (međudržavnim) odnosima, no ipak je tako već vijekovima. To je jedino u čemu se svi slažu, mnogi držeći iza leđa ukrštene prste. Većina razmatranja, međutim, su najobičnija bulažnjena nekompetentnih osoba, ili pak itekako kompetentnih za zavođenje i zbijanje javnog mnijenja oko teza odgovarajućih vlastima. Počnimo s tvrdnjama bliskima našoj nedavnoj prošlosti. Da situacija u *Ukrajini* navodno nalikuje onoj u kojoj se nalazila *Hrvatska* devedesetih godina. No, evo što kaže analitičar portala geopolitika.news u članku „*Usporedba Ukrajine s Hrvatskom 1991. potpuno je pogrešna*“:

„*Bit ću još radikalniji kada je riječ o navedenoj i netočnoj usporedbi. Zašto u tom smislu Ukrajinu ne bismo mogli usporediti s Jugoslavijom s obzirom na gore opisani multietnički i multikonfesionalni sastav njenog stanovništva? Dakle, postojala je 25 godina nezavisna Ukrajina, SFRJ, istina, duplo više ali je bit u nečem drugom: srpski predsjednik Slobodan Milošević je krajem 80.-ih pokrenuo procese i poteze koji su doveli do pokušaja centralizacije i preuzimanja nadzora nad središnjom vlasti u Beogradu i JNA. Pokrenuo je niz revolucija (tzv. jogurt revolucija) diljem zemlje (slomio i autonomije Kosova i Vojvodine) u pokušaju uspostave majorizacije većinskog naroda nad drugima. Hrvatska i Slovenija tj. njihove političke odnosno partijske elite bile su primorane reagirati jer se nisu željele složiti s nasilnom promjenom*

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
 Publisher online and owner, Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
 E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

dotadašnjeg stanja u SFRJ, pripremanim promjenama ustava zemlje i uvođenjem načela građanske države koje bi rezultiralo majorizacijom većinskog srpskog naroda nad drugima. Nisu li u tom segmentu Hrvatska i Slovenija bile sličnije regijama Donjeck i Lugansk na istoku Ukrajine koje se nisu željele pomiriti s nasilnom smjenom, to treba jasno reći, dotadašnjeg demokratski izabranog predsjednika Janukoviča, kojeg je, kao takvog, priznao i sam Zapad? Nakon njihovog odbijanja priznavanja nove vlade u Kijevu, uspostavljene klasičnim državnim prevratom (on se redovito pravda željom za uspostavom demokracije ali je u svojoj biti klasično revolucionarno tj. izvaninstitucionalno preuzimanje vlasti) uslijedila je ukrajinska protuteroristička operacija koja se zbog snažnog otpora pobunjenih proruskim regija ubrzo pretvorila u široku vojnu operaciju i klasični rat.“

Hrvatskim kvazidomoljubima, kojima je „domoljublje“ blokiralo više moždane funkcije, ovo se nikako ne uklapa u njihov interesni pogled na stvari.

Druga, često isticana teza je, da ruska agresija na *Ukrajinu* ničim nije izazvana. Sasvim površan i pogrešan pogled na zbivanja. Pisao sam na *Facebooku* još prije agresije:

Nema nikakve diskrepancije između ruskog priznanja dviju republika, i daljnjeg pozivanja na diplomatsko rješenje krize. Rusija naprosto pojačava pritisak na Zapad, koji - ili glup (što je malo vjerovatno), ili zbog vlastitih interesa - ne odustaje odbijati dva fundamentalna zahtjeva Rusije:

- *da se NATO preko Ukrajine ne približava ruskim granicama, što je uostalom bilo i obećano Gorbačovu*
- *da Ukrajina povede pregovore sa dvije pokrajine s većinskim ruskim stanovništvom, što je jedna od stavki sporazuma iz Minska*

Ukrajina je to odbijala, pod izgovorom da to ne želi učiniti kad su ruske trupe na njevoj granici (s ruske strane!) - odbijanje koje predstavlja nepridržavanje sporazuma. Zapad, sa svoje strane, krši usmeni dogovor s Gorbačovom. Putin pojačava pritisak, a Zapad - do grla umiješan u događaje na Majdanu (državni udar) - misli da će moći sankcijama ostvariti svoje interese, ne vodeći računa o ruskima. Istina, priznavanjem nezavisnosti dviju republika Putin se doveo u tešku situaciju, jer to teško može povući, bilo kakvom se diplomacijom koristeći. Da to učini, u ruskim bi očima izgledao kao izdajnik - što si ne može dozvoliti. Krim je ovdje posebni problem, no trenutne napetosti nisu nastale zbog njega. Već samo ponašanje Zapada koji prijete i primjenjuje sankcije (što i njemu može škoditi, a Rusija će se okrenuti drugim partnerima; primjerice, plin mogu prodati kome žele, po daleko konkurentnijim cijenama nego će Zapad biti prisiljen plaćati Amerima), istovremeno govoreći da neće ulaziti u oružani sukob sa Rusijom (bar zrno pameti na djelu, jer bi u protivnom sve vodilo trećem svjetskom ratu!), pokazuje i dokazuje da su Ukrajinci tek sitniš u ostvarivanju zapadnih (i ruskih, ali prvenstveno zapadnih) interesa. Još će se oni tući po svojim blesavim glavama, kad uvide kuda ih je dovelo povjerenje prema Zapadu i NATO paktu!

Što upravo ovaj čas i čini zaluđeni [ukrajinski predsjednik](#) (inače komičar, bez ikakvog relevantnog iskustva i kvalifikacija u politici), [tražeći pregovore](#) s Rusijom, u času kad mu je iz guzice u glavu stigla misao da ljudi zalud ginu, a *Ukrajina* je pred slomom! Istovremeno jaučući,

ne shvaćajući da je *Zapad* (Amerika prvenstveno) na najjednostavniji način postigao ono što nije desetljećima mogao oružjem. Diskreditaciju *Rusije* pred svjetskom javnošću i eliminaciju njenu iz niza međunarodnih organizacija, sankcijama koje će i *Zapad* pogoditi, ali ponajmanje *SAD*. Sad samo što klečeći – istovremeno moleći pregovore – ne kumi svoje zapadne kvazi saveznike:

"Poput Drugog svjetskog rata, rekli ste nikad više, ali evo ga opet i ne činite dovoljno da odgovorite... Siguran sam da ovo vidite - svi vi, cijela Europa. Ali ne vidimo baš što mislite učiniti u vezi s tim, kako ćete se braniti kada tako sporo priskačete u pomoć Ukrajini"

Njemu, i velikom dijelu svjetske politike, nije pri umu ono što su pokojni mirotvorac *Ivan Supek* sa svojim idejnim drugovima širom svijeta, svojim životom i djelima još davno - u *„Dubrovačko-Philadelphijskoj izjavi“* javno pročitanoj 21. maja 1976. godine u *Philadelphiji* (*SAD*) na humanističkom „Kongresu svjetskog jedinstva“ - upozoravali:

„Potvrđujemo da nikada prije ljudi nisu bili tako neraskidivo spojeni zajedničkom sudbinom kao danas. Ali kakva je to zajednička sudbina? Čovječanstvu prijete potpuno uništenje nuklearnim ratom i rastuća opasnost od ekonomskog kolapsa uzrokovanog utrkom u naoružanju. Za milijune, osnovne potrebe hrane, odjeće, skloništa, zdravlja, slobode, ljudskih prava i obrazovanja nisu zadovoljene. A ove potrebe su sve više pogoršane kontinuiranom populacijskom eksplozijom. Još jedna prijetnja dolazi od naše zloupotrebe okoliša. Štoviše, ove probleme je nemoguće riješiti u sadašnjim okvirima političkih struktura. S druge strane, postoji znanstveni i tehnološki napredak, s mogućnostima o kojima se do sada nije ni sanjalo, za oslobađanje ljudi od siromaštva, gladi, prava i obaveza, a za očuvanje našeg lijepog svijeta trenutno se razvija. U velikoj mjeri nego ikad prije, vrijednost za stvaranje smislenog života za sve ljude, zajedno sa sredstvima da se on ostvari, danas postoji.“

Izjavu su sastavili 1974. godine u *Dubrovniku* *Ivan Supek*, *Philip Noel-Baker* (prvi predsjednik *Odbora UN za razoružanje*, nobelovac za mir), *Ava Helen Pauling* (američka aktivistica za mir i ljudska prava), *Linus Pauling* (dvostruki nobelovac, za kemiju i mir), *Aurelio Peccei* (predsjednik *Rimskog kluba*) i *Sophia Wadia* (indijska spisateljica), a danas ta humana etička načela - koja uostalom već postoje i u mnogim deklaracijama o pravima čovjeka (*„Opća deklaracija o ljudskim pravima“*, *„Helsinški završni akt“*,...) a „pojela ih maca“ – nastoji zalud obnoviti šačica suvremenih humanista. Uostalom, što su svjetski političari doli šačica ljudskog jada, interesno potkoženih, nemajućih ikakvu vezu s filozofijom humanizma i njenom primjenom. U času kad nuklearna velesila prijete čak i upotrebom svojih nuklearnih potencijala (koje su *SAD* već i primijenile u praksi!), što li je zazivanje vojne intervencije nego poziv na kolektivno samoubojstvo? Neki mediji samo što ne zazivaju treći svjetski rat (*„Ne znam kojim će se oružjem voditi treći svjetski rat, ali znam da će se četvrti voditi kolcima i kamenjem“*, *Einstein*) pišući: *"Turska je članica NATO-a, a turski mediji tvrde da je raketom pogođen njihov brod"*. Prema *NATO*-vim standardima, napad na jednu članicu automatski generira vojni odgovor cijelog saveza. Naravno, da je vijest i točna, jedan incident ne znači i napad na članicu *NATO*, ali povijest govori da se oni (pravi ili namješteni) mogu iskoristiti kao povod ratovima. Sjetite se samo namještenog incidenta kojim je *Hitler* pravdao napad na *Poljsku* (početak najstrašnijeg rata u povijesti), ili izmišljenog izgreda u *Tonkinškom zaljevu* korištenog za eskaliranje *vijetnamskog rata*. Jesu li svjetski pitekanthropusi uopće svjesni što bi značio globalni sukob *Rusije* i *Zapada*? Zveckanje oružja prigušuje glas razuma. Dobro kažu neki hrvatski analitičari i političari, da u

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
 Publisher online and owner, Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
 E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

ratu nema pobjednika, samo... Nisu li nas do sada uvjeravali da je *Hrvatska* pobjednik u ratu sa *Srbijom*? *Mladen Delić*, uzviknuo bi "*ljudi, pa jeli to moguće?!"*, a ja samo kažem da u *Hrvatskoj* (i na cijeloj planeti) ne žive samo idioti. Nažalost, čini se da su ipak u većini! Da budem jasan, apsolutno ne pravdajući rusku intervenciju. *Rusi* će na teži način postići ono što su htjeli pregovorima, a nailazili na gluhe uši ukrajinskih vlasti, i ne tako gluhe uši *Zapada* koji je zazivao aktualno rješenje, kao (po sebe) jeftini način diskreditacije i dovođenja *Rusije* na rub privredne propasti:

- *NATO se neće proširiti na Ukrajinu*
- *umjesto tražene neutralnosti Ukrajine, sada će ona biti lišena i svog naoružanja*
- *umjesto pregovora između središnjih ukrajinskih vlasti i dviju odmetnutih pokrajina s većinskim ruskim stanovništvom, o nekoj vrsti autonomije unutar države, sada one postaju sastavni dio Rusije*

Osvrnimo se sada na tvrdnju da je *Rusija* bez ikakvog povoda, neizazvana izvršila agresiju na *Ukrajinu*. Pisao sam i ovo:

Slušam komentare tipa: "neke članice NATO-a (misli se prvenstveno na baltičke zemlje), koje se osjećaju ugroženima, imaju pravo sazvati savjetovanje NATO-a". Rusija je dugo upozoravala Zapad i NATO da se ne širi do njenih granica, ali je sve to ignorirano. Ne pravdajući rusku agresiju, samo da primijetim kako se drugi imaju pravo osjećati ugroženima, a Rusija - čini se - ne!

U kontekstu rečenoga često se *Putina* uspoređuje s *Hitlerom*, što je samo još jedna iz arsenala floskula kojima se utječe na javno mnijenje. Analitičar *Branimir Vidmarović* [veli](#) za *Dnevnik Nove TV*:

"Hitler je imao drugačije ciljeve i bio je motiviran drugim razlozima. Rusija ne pokušava uspostaviti ruski imperij, ona je sada motivirana konkretno sigurnosnim strahovima, principima, crvenim linijama, Rusija nema nikakvu doktrinu kojom mrzi ili proglašava neki narod manje vrijednim"

Tek toliko da se vidi postojanje trijeznih, doduše manjinskih glasova koje se ne može ušutkati. Na tragu istine o povodu *Rusije* za agresiju je i „*Radnička fronta*“ (*RF*) sa *Katarinom Peović* (već [demoniziranom](#), kao svojevremeno i *Vesna Pusić* glede „*Deklaracije o domovinskom ratu*“), koja je jedina ostala suzdržana u izglasavanju saborske deklaracije (*Sabor* štanca neobavezujuće deklaracije po mjeri umrtvljenih zastupničkih mozgova, sve po spisku). Dajući i jasne [amandmane](#) (neprihvaćene, naravno) na nju, dok *RF* u svojoj [izjavi](#) jasno kaže da „*nedvosmisleno osuđuje napad Rusije na Ukrajinu*“, ali i:

„Dok za rusku agresiju i napad ne može biti opravdanja jer je riječ o odgovoru koji nije razmjeran onome što je do njega dovelo, do ovih nesretnih događaja ipak nije došlo "neizazvano" i "bez ikakvog razloga", kao što to tvrdi dio propagande zapadnih medija i političkih elita, kao i Deklaracija o Ukrajini koju je izglasao Hrvatski sabor. Činjenica je da je do ovog katastrofalnog razvoja situacije došlo nakon višemjesečnih provokacija i usijanih izjava i poteza koji nisu dolazili samo s ruske strane, nego itekako i od strane SAD-a, NATO-a i

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
 Publisher online and owner, Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
 E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

Zapada, što je sve samo kulminacija višedesetljetne i višegodišnje ekspanzionističke politike Amerike i NATO-a. Na kraju hladnog rata, Zapad i NATO su obećali Rusiji da se neće širiti dalje na istok. Taj je dogovor vrlo brzo prekršen, a SAD su u 1990-ima od Rusije napravili svoju banana-državu, gdje su po volji postavljali predsjednike, provodili doktrinu šoka i privatizacije i naštetili ruskoj ekonomiji i kvaliteti života u Rusiji. To je rezultiralo dolaskom Putina na vlast i s vremenom novim zahađivanjem odnosa između Rusije i Zapada. SAD i Zapad su u Ukrajini 2014. aktivno podržavali i orkestrirali državni udar u kojem je nasilno i protuzakonito s vlasti zbačen korumpirani, ali na izborima regularno izabrani, predsjednik Janukovič, nakon što je između ekonomske ponude EU i Rusije izabrao onu daleko izdašniju – rusku. To je isprovociralo rusku manjinu na istoku Ukrajine i Rusiju te je završilo pobunom u Donbasu uz rusku podršku te ruskim zauzimanjem Krima protivno međunarodnim zakonima.“

„Veliki“ analitičari – a prvenstveno Zapad kao cjelina i NATO kao njegova udarna pesnica - uglas laju protiv ruske agresije na Ukrajinu (koju svakako treba što prije zaustaviti, prvenstveno zbog „bakica“ iz videa s početka teksta), a desetljećima samo kabinetski mijauču o, kako kaže RF:

„Potpuno je jasno, kako je već navedeno, da se ruska invazija na Ukrajinu i prekrajanje granica može samo nedvosmisleno osuditi, no licemjerno je pritom ne zamijetiti, kako to „zaboravljaju“ zapadne političke elite i mediji, da ovakvoga zgražanja nije bilo oko Iraka 2003 ili Libije 2011, kada su Amerika i zapadne zemlje ilegalno napadale svoje suparnike ili za još uvijek trajuću invazije američke saveznice Saudijske Arabije na Jemen. Isto tako, indikativno je da nitko ne prosvjeduje protiv višedesetljetne, po međunarodnim zakonima ilegalne, okupacije od strane američke saveznice Izraela u Palestini, niti je pitanje prekrajanja granica bilo tako sporno kad je uz pomoć SAD-a stvoreno Kosovo (premda nakon dugogodišnjeg Miloševićeva terora nad Kosovarima). Također, pitanje prekrajanja granica nikome na Zapadu nije sporno kad se zaziva, više ili manje otvoreno, odejpljenje Tajvana, Hong Konga, Tibeta i Xinjianga od Kine!“

Dodajmo tome očita kršenja ljudskih prava u [Guantanamo](#), gdje zatvorenici desetljećima čame bez podizanja optužnice, ili [Assangeovog slučaja](#) koji se godinama ne razrješava. Ima li kvazimoralna i kvazidemokratska „vertikala svjetske politike“ ikakvih kompetencija nametati svijetu svoje stavove, prije no počisti smeće u vlastitoj kući? Sasvim je jasno da je ruska agresija prije po mjeri Zapada i njegovih pudlica (uključujući države regije) koji se kunu u nepostojeću zapadnjačku demokraciju (od koje je ruska još i gora, svakako), negoli samih *bàčuški*, jer će prvospomenuti imati najviše koristi od nje, dok će Rusi samo dobiti ono što im nije dano pregovorima, a što se tiče više no [kilavih sankcija](#) – okrenut će se istoku, Kini, Iranu i inim državama. Francuski ministar financija Bruno Le Maire

„rekao je u petak da postoji opcija isključivanja Rusije iz globalnog sustava plaćanja SWIFT, ali da to smatra krajnjim sredstvom. Sjedinjene Američke Države i Europska unija odlučile su da neće izbaciti Rusiju iz SWIFT-a u sklopu novih sankcija protiv Rusije zbog invazije na Ukrajinu. Međutim, to bi se pitanje moglo kasnije razmotriti, kazao je u četvrtak američki predsjednik Joe Biden. - SWIFT je posljednje sredstvo, ali je jedna od opcija koja ostaje na stolu - rekao je Le Maire novinarima uoči sastanka u Parizu sa svojim kolegama iz zemalja eurozone. Uoči istog sastanka, njemački ministar financija Christian Lindner rekao je da su "sve opcije na stolu" uz

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
 Publisher online and owner, Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
 E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

one koje su već dogovorene. - Prve sankcije su nametnute Rusiji. One štete ruskom narodu i ozbiljno će blokirati rusku ekonomiju - rekao je.

Dakle, ekonomske sankcije nisu usklađene s težinom ruske agresije, što *Zapad* neprekidno deklarativno ističe (mnogo toga ostaje na stolu, valjda do smaka svijeta), a pitanje zašto, odgovor nije, moralniji, i objektivniji ljudi ni ne postavljaju – jer je odgovor jasan. Kapitalističkom *Zapadu* naprosto ne odgovaraju!

Dok veliki dio svijeta urla, kao dobro izdresirana navijačka skupina, da zaključim. Zbivanjem koje je u tijeku svi su nešto dobili, sem *Ukrajine* koja je gubitnik. *Rusija* ono što nije mogla pregovorima, *Zapad* barem trenutačnu ekskomunikaciju *Rusije* iz svjetskih ekonomskih tokova, a *Ukrajina* će pristati na ono što pod vodstvom komičara - pretvorenog u tragičara - koji je očaravao nekoć živu (sad već dobrim dijelom mrtvu) publiku - nije htjela, bezglavo, udvornički i bespogovorno pristajući na zapadnjačku manipulaciju. Mene, kojeg nije briga za hrvatska, srpska, bošnjačka, ukrajinska, ruska, američka i ina krda, najviše tišti i boli najveći gubitnik politike evoluciono nezrelog čovječanstva. „*Bakica*“ sa samog početka teksta. Kao što kaže pokojni *Balašević*, u jednoj [pjesmi](#), koju ni većina njegovih fanova ne shvaća:

*"...Nisu krivci depresivci, lude i psihopate,
 što su rušili pa sada nama nude lopate. Krivi smo mi.
 Nisu krivi sedativi što ih nisu sputali.
 Sorry matori, krivi smo mi koji smo ćutali..."*

Ponovit ću na kraju jednu fantastičnu pretpostavku. Da se preventivno pobiju sve - baš sve - vlade i parlamenti (naime, njihovi članovi) svijeta, što bi izazvalo "svega" desetak tisuća žrtava, spasili bi se životi milijuna nevinih! Jasno, nema tko to učiniti, jer - narod je stoljećima dresiran da podnosi sve u ime kojekakvih pišljivih "svetinja", a da bi to učinili ljudi iz redova vladajućih, samo je za sanjati. Do [revolucije](#) koju će pokrenuti narod(i), osviješten(i) svojih pravih interesa, a ne ropskog služenja, trebat će još dugo čekati! Dotle će svijetom prevladavati pitekantropska politika toljage i diskurs „salonskog humanizma“, posve nedjelotvornog u praksi.

01.03.2022.g.

PR
 DIOGEN pro kultura
<http://www.diogenpro.com>

Klick here for Virtual museum

Više / More: <http://www.diogenpro.com/>

Klick here for Virtual museum

Klick here for Virtual museum

DIOGEN

pro kultura magazin pro culture magazine

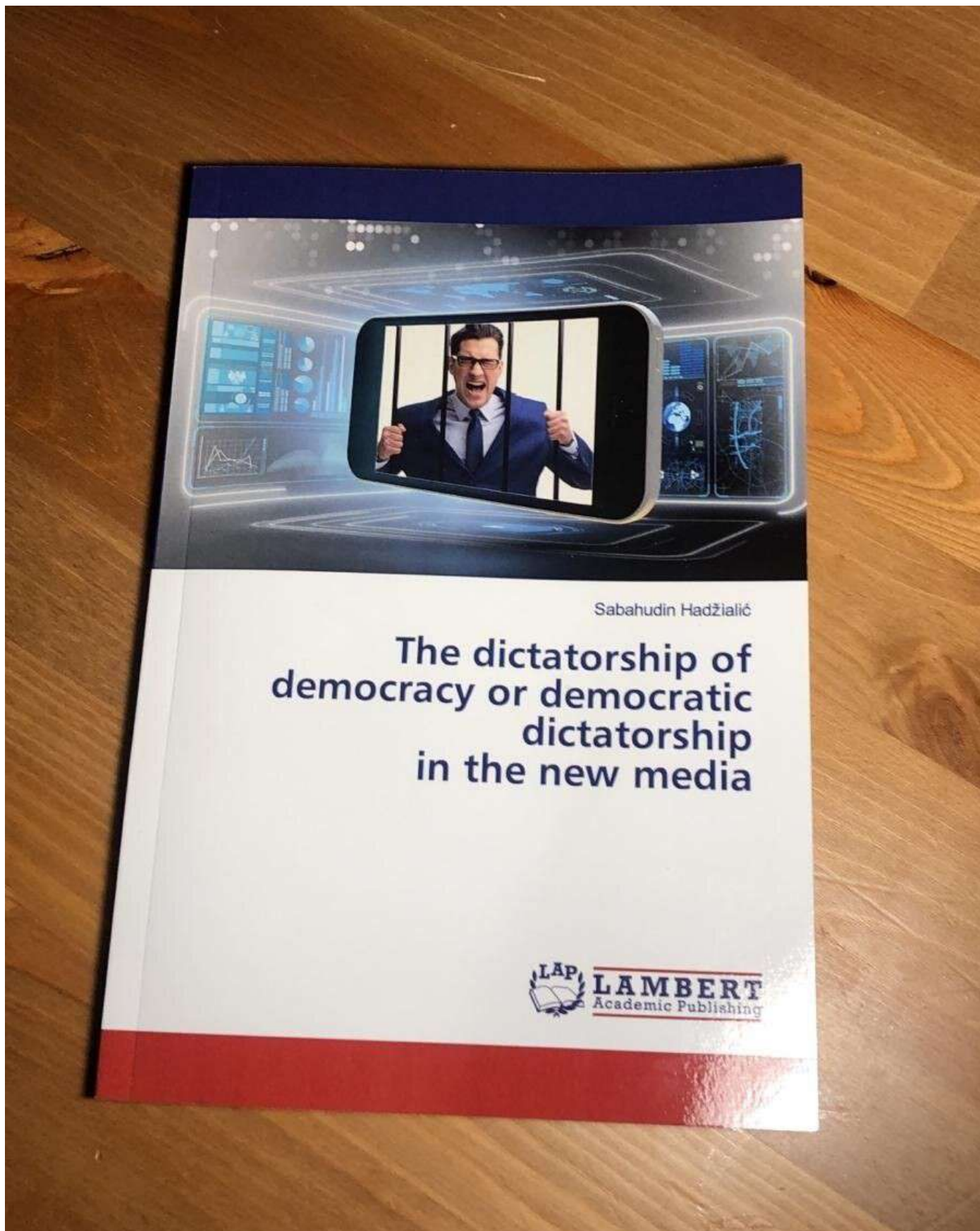
www.diogen.weebly.com Issue No.1 Godišnjak / Annual 01. 09. 2010

**VI STE U ZONI KREATIVNOG DUHA!
 YOU ARE IN THE ZONE OF CREATIVE SPIRIT!**

Iz posthumno objavljene priče **LAUTA I OŽILJCI Danila Kiša (ex-Yu književnika):** "Pisac treba da sagleda život u cjelini. Da nagovjesti veliku temu umiranja - kako bi čovjek bio manje gord, manje sebičan, manje zao - a, s druge strane, da osmišljava život. Umjetnost je ravnoteža te dvije protivrječne misli. Dužnost je čovjeka, pogotovu pisca, da ode sa svijeta ostavivši za sobom ne djelo, djelo je sve, nego nešto od dobrote, nešto od saznanja. Svaka napisana riječ je kao postanje."

From the posthumously published story **LAUTA AND SCARS from Danilo Kish (ex-Yu writer):** "The writer needs to examine life in general. To suggest a great topic of dying - how a man would be less dignified, less selfish, less evil - and, on the other hand, to conceive life. Art is the balance of these two contradictory thoughts. It is the duty of man, particularly a writer, to go from this world leaving behind not a act/prelude/action, because the act/prelude/action is all, but something out of goodness, one of the findings. Each word is written as a posting."

Publisher - Lambert Academic Publishing, Germany & Latvia, July 2019

More info about author here: <http://sabahadzi.weebly.com>

Order 1: https://www.amazon.com/dictatorship-democracy-democratic-new-media/dp/3659537071/ref=sr_1_1?keywords=9783659537073&qid=1563972489&s=gateway&sr=8-1

Order 2: <https://www.morebooks.de/store/gb/book/the-dictatorship-of-democracy-or-democratic-dictatorship-in-the->

DIOGEN

pro kultura magazin pro culture magazine

www.dioгенpro.com

Broj 7. / Issue No 7.

Godišnjak/Annual - Autumn/Jesen 2017

World as Global Sin: Intermediaries lead down to dusk

If anybody ever was thinking within the last decade and a half that this World might have a chance for its bright future in regards to anything related to the benefit of all humankind, then he/she was wrong, despite the XXI Century being a century of promises, albeit "fallen ones". Most of the World's population follows some kind of religion devotion. Everybody knows who and where, and how many people are for this or that religion. Still, regardless that every religion in the world underlines peace and prosperity, we still have so many wars, corruption, poverty ...What is wrong, then? Maybe, the answer is within the issue that we are not following religion(s) properly and that we should obey the Holy Book(s) as it is written within. If that is case then we should erase our history since the first Holy Book(s) that have even been written up to present time, since the dawn of religion(s), has the same problem. Is then the problem in us, or in the Holy Book(s)? Without mentioning any one religion, I suggest that the intermediaries are the ones to blame. Yes, I love God, but without religion. Religion has been established by the side of intermediaries. Is it to follow the Holy Book(s) or to follow the intermediaries? That is the billion dollar question. Why is that? Descriptions of the obvious, explanations of the visible, misleading...If we just can compare the beliefs of each and every religion in the world through the past thousand years (at least) we will see a lot of adjustments of religion with respect to the current situation in the world related to the (non)freedom of humans. Every time was it not the religions that were leading towards the development of the world, but the opposite happened, with the result being the pulling down and holding the horses of development for the selfish reasons of the intermediaries.

Sabahudin Hadžialić

VIVA FILM FESTIVAL III 13-17TH SEPTEMBER 2017

DIOGEN[®]

PRO KULTURA MAGAZIN
CULTURE MAGAZINE

www.diogenpro.com

Broj 9. / Issue No 9.

Godišnjak/Annual - Autumn/Jesen 2019

ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΔΙΟΓΕΝΗΣ Ο ΚΥΝΟΣ
ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΔΙΟΓΕΝΗΣ Ο ΚΥΝΟΣ
ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΔΙΟΓΕΝΗΣ Ο ΚΥΝΟΣ
ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΔΙΟΓΕΝΗΣ Ο ΚΥΝΟΣ
ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΔΙΟΓΕΝΗΣ Ο ΚΥΝΟΣ

Philosopher Diogenes, who is famous for saying, "I need a little less behavior so that I can live in 20000 letters" 412 - 326 B.C. and died 136 B.C.

Poetry

Prose

Interviews

Essays

Guest Writer

Papers

Reports

The Devil's Playground

☆☆☆ by ☆☆☆

Sabahudin Hadžialić

translated from Bosnian, Serbian,
Croatian, and Montenegrin

TRANSCENDENT ZERO PRESS

Book of poetry is published by Transcendent Zero Press, Huston, Texas, USA. Editor: Dustin Pickering. Can be purchased on Amazon.com: <https://www.amazon.com/Devils-Playground-Sabahudin-Hadzialic/dp/1946460915> around the World, but also directly from the author by sending Email on: sabihadzi@gmail.com.

Više / More: <http://sabihadzi.weebly.com>

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
Publisher online and owner, Assoc. Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

DIOGEN[®]
PRO KULTURA MAGAZIN
CULTURE MAGAZINE

доц. др Љубица Васић

**ЗНАЧАЈ ГЕОСТРАТЕШКОГ ПОЛОЖАЈА СРБИЈЕ И
СПОЉНОПОЛИТИЧКИ ИЗАЗОВИ (Први део)**

Увод

Посматрано кроз призму актуелних глобалних дешавања, нема сумње да смо изложени многим изазовима који утичу на даљи развој постојећег међународног поретка па тако и међународних институција.

Дошло је до брзих промена на глобалном нивоу, а сам процес глобализације повећао је број међународних проблема. Тако промене у области финансија условљене различитим шоковима, као што су економска криза, масовно угрожавање животне средине, тероризам и насилни екстремизам, интерконтинентална миграција становништва, међународни организовани криминал и ширење оружја за масовно уништавање (посебно нуклеарног), само су неки од проблема са којима се суочава савремени свет.

Задатак свих нас, посебно најмоћнијих држава света, јесте да удружимо своје снаге у борби против ових појава. Трендови који су указивали на идеју политика међу нацијама, затим на идеју о светској политици, мегадипломатији, транснационалној држави, сувереној држави, наиме сви ти трендови говоре у прилог тези да ће међународни односи и светска политика 21. века „функционисати на начин који ће се значајно разликовати од биполарног и униполарног поретка који су обележили другу половину 20. века“ (Симић 2012). Приступање Србије Европској унији дефинисано је као

1

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
Publisher online and owner, Assoc. Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

важан национални стратешки циљ. Свакако, диверзификација партнера је неопходна, а у ери глобализације, и регионализације, сасвим је нормална па чак и неопходна. Чланство у Европској унији пружа могућности за економски развој и нуди инструменте за стварање правне државе, али ништа се не дешава без напора државе Србије да ове инструменте искористи у пракси. Сама држава треба да буде и регулатор и стимуланс (Васић 2018).

Србија лежи у средишту Балкана и заузима кључни стратешки положај на друштвеном, политичком и географском раскршћу између Источне и Западне Европе. Упркос тешким историјским односима са суседима и тежњи да свој однос са Западом уравнотежи са историјским везама са Русијом, има оних који Србију виде политички стабилнијом од неких њених суседа. Други Србију виде као покретача економског развоја за цео Западни Балкан. Истовремено, има и оних који Србију посматрају као важан део у геостратешкој конкуренцији између Европске уније (ЕУ), Сједињених Америчких Држава (САД) и Руске Федерације на западном Балкану, а у последње време све више и Народне Републике Кине.

Чинило се да је будућност западног Балкана заправо интеграција у ЕУ. Данас постоји доста фактора који говоре о томе да је овај сценарио постао неизвесан. Главни разлози за то су недостатак консолидације демократија, али и летаргичност оних који одлучују о самом процесу проширења ЕУ. Све у свему, чини се да је овај део Европе изложен перманентној неизвесности те као такав може да буде подложен спољним утицајима. Стога, главни задатак данашњих истраживања требало би да буде идентификација механизма утицаја главних међународних актера на западном Балкану. Међународни утицаји у овом региону варирају: неки промовишу либералне вредности, попут демократије и владавине права. Други, условно речено, подстичу недемократске вредности, фокусирајући своју моћ на одређене интересне сфере. Све то говори у прилог томе да „промене глобалног међународног поретка и надметање између демократских и недемократских вредности одмеравају своје снаге на западном Балкану“ (Rrustemi, De Wijk и други 2019). Међутим, политичко окружење у овом делу света подложно је како слању тако и примању контрадикторних порука. У погледу борбе против корупције, уопштено гледано, одређени помаци су видљиви, иако новији подаци показују да се земље попут Босне и Херцеговине, Северне Македоније, и Србије враћају корак уназад. У последњих неколико година забележен је пад у спровођењу владавине права (Исто).

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
Publisher online and owner, Assoc. Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

Многи аналитичари у Европи и САД изразили су забринутост за политичку стабилност на западном Балкану. Неке од земаља на западном Балкану прошле су кроз потресне политичке кризе, које понекад укључују мешање трећих страна, и у њима економија стагнира, док у исто време владају висока незапосленост и висока стопа имиграције становништва. Овакве кризе могле би да створе вакуум у региону у којем би међународни криминал и тероризам могли да процветају (Congressional Research Service). С друге стране, економска и политичка улога Русије, Кине и других држава одмеравају своје снаге са ЕУ у Србији која се обавезала на испуњавање критеријума започињањем приступних преговора. Зато је потребно пажљиво размотрити све предности и мане новонасталих процеса у међународним односима који се одражавају на западни Балкан, а самим тим и на Србију.

Нови проблем који је неспорно успорио процес демократизације јесте економска криза која је дубоко погодила земље у овом делу Европе. Владе земаља западног Балкана, суочене са проблемима кризе, занемаривале су рад на системским реформама везаним за испуњавање критеријума за приступање ЕУ. Истовремено, примећено је значајно погоршање животног стандарда, што је појачало негативан став становништва према неопходним реформама. Упркос овим негативним трендовима, све владе у овом делу Европе јасно су утврдиле да ће у наредним годинама наставити са реформама. Испуњавајући прокламоване ставове, створени су услови за либерализацију визног режима, а постигнут је значајан напредак на пољу регионалне сарадње (углавном између Србије, Хрватске и Босне и Херцеговине) са успешном борбом против корупције у Хрватској и против организованог криминала у Србији.

Република Србија покушава да балансира између интереса светских политичких сила (ЕУ у целини, Кине, НАТО, Русије и САД). Колико год цена била висока, политика отворености према водећим силама, уколико се заиста вешто и софистицирано спроводи, омогућава малим државама да заштите своје интересе и умање своју зависност од политике великих сила. Истовремено, неке силе постају приоритети. На пример, за земље Централне Азије то су Русија и Кина; за постсовјетски Кавказ то су Русија, Турска и САД; а за Србију су то ЕУ и Русија (Пономарева, 2020).

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
Publisher online and owner, Assoc. Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

Значај геостратешког положаја Балкана

Балкан је имао посебно место у спољнополитичкој стратегији као област у којој Русија може да испуни своје интересе. Територија Балкана, са својим културолошким, верским и политичким наслеђем, представљала је границу између Европе и Русије, па је руски интерес, који се пре свега односио на сузбијање интереса Турске, а касније и Запада, учинио њену територију више него занимљивом за своје активности. Није случајно да је Србија једина од свих источноевропских земаља која у континуитету одржава пријатељство са Русијом и од ње тражи помоћ. Фактори као што су историја, православље и економске везе омогућили су Русији приступ овом делу Европе, посебно у време распада бивше Југославије. С друге стране, Србија је активна чланица НАТО програма под називом Партнерство за мир, а 2007. године Народна скупштина Републике Србије донела је одлуку о проглашењу војне неутралности. С тим у вези, остаје чињеница да је Србија прекинула хомогеност западног Балкана у погледу проширења НАТО-а (Васић 2018).

Од 2000. године, Србија је пролазила кроз различите фазе у економском развоју, али то је није ометало у конзистентној реинтеграцији у глобалну економију. Међутим, спољна политика Републике Србије тренутно се суочава са дилемом, с обзиром да се у овом тренутку за свој утицај у Србији боре четири силе. Узимајући у обзир сам процес диверзификације спољнополитичких партнера, сваки од горепомнутих партнера Србије има свој специфични интерес и компаративну предност, при чему се ЕУ фокусира првенствено на владавину права, финансијску помоћ и растући број инвестиција, САД на безбедност, Русија на енергетску и спољнополитичку подршку, док се Кина фокусира на инфраструктуру и тржиште (Directorate Generale for External Policies, Policy Department 2017).

Једно од потенцијалних открића је да свет 21. века показује различите конфигурације моћи у различитим доменама политике. Ова динамичка промена у структури глобалне политичке сцене оплемењује “игру моћи“. Тако, Русија и Србија изводе заједничке војне вежбе од 2016. године. Такође, верска сарадња је била прилично висока између Србије и Русије. На другом фронту, и Кина и Русија су инвестирале у промоцију културе и језика у региону. Промоција кинеске културе је заједничка карактеристика кинеских инвестиција широм света, а регион западног Балкана није изузетак јер је

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
Publisher online and owner, Assoc. Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

домаћин четири Конфуцијева института, док Русија подржава отварање својих културних и језичких центара. Треба напоменути да и Русија и Кина улажу у продубљивање веза са политичким елитама (Рустеми, де Вијк и други 2019).

Размера сарадње је различита у односу на утицаје политичких фактора у самој Србији. Стога, Србија би требало на настави са имплементацијом неопходних реформи које би помогле ревитализацији друштва и система уопште. Улога ЕУ у наредним годинама биће да нагласи економске и безбедносне користи које долазе приступањем, а Србија треба на том путу све предности да преточи у праксу како би ојачала своју позицију на међународној и регионалној политичкој сцени.

На путу ка европским интеграцијама јавља се низ изазова са којима се Србија сусреће. Присуство Русије у Србији ствара одређени политички контекст јер пружа Србији аргументе у њеним преговорима са ЕУ. С друге стране, став Русије по питању Косова и Метохије, који је остао непромењен од 17. фебруара 2008. године уз поштовање Резолуције 1244 Савета Безбедности Уједињених Нација не само да пружа моралну подршку српском друштву, већ додатно омогућава Србији да задржи политичку слободу. Ипак, Русија више није главна алтернатива европском путу Србије. На Балкану се пре седам година појавио јоше један не мање озбиљан играч а то је Кина (Пономарева 2020).

ЕУ би требало да прилагоди свој став у приступу Србији и изазовима са којима се она сусреће а који су осетљиве, политичке природе. Институције ЕУ врше испитивање утицаја кинеског присуства у Србији, посебно у погледу помоћи и инвестиција, дошавши до закључка да је Београд сматрао да су те активности ишле више у прилог српским интересима него интересима Кине. Насупрот томе, ЕУ је од почетка сарадње у свом приступу на посредан начин условљавала Србију. У одређеним областима такав приступ уродио је плодом (економска реформа), док у неким другим областима није био толико ефикасан (промоција демократије). Штавише, као што је већ речено, српска јавност је изразила своје незадовољство условљавањем од стране ЕУ, верујући да је управо то условљавање камен спотицања на путу ка пуноправном чланству. С друге стране, Кина је била заинтересована за циљеве ширег спектра, као што је побољшање транспорта и логистике у овом региону, истовремено омогућивши Србији да буде укључена у остваривање тих циљева.

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
Publisher online and owner, Assoc. Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

Текст је производ истраживања заснованог на теоретским и методолошким промишљањима и јавно доступним подацима, и не представља став установе у којој је ауторка запослена.

31.01.2021.

PR
DIOGEN pro kultura
<http://www.diogenpro.com>

Prof. Dr. Ljubica Vasić u društvu sa našim urednikom, Prof. Dr. & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić—Beograd, Srbija, 2019

Više / More: <http://www.diogenpro.com/regionalne-refleksije---zapadni-balkan.html>

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
Publisher online and owner, Assoc. Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

Проф. др Љубица Васић

Културни идентитети као инструменти решавања конфликта

Конфликти – како без њих, али и са њима

Анстракт: Мултикултурализам има снагу према мишљењима многих теоретичара да надиђе специфичности одређеног националног контекста па као такав модерним друштвима представља цивилизацијски изазов. Антрополози су често заговарали став да се национални идентитет формира кроз културни. С тим у вези, постоје тврдње да ниједна нација током историје није достигла жељени степен националног идентитета, а да на том путу није потврдила свој културни идентитет. На том путу се такође указује на битан аспект промишљања о културним вредностима обликованим националним идентитетом. Експлицитно стремљење ка националној димензији поимања свакодневног развоја деловало би деструктивно у поређењу са културом и на крају је уништило. Ту се мултикултурализам јавља као корисно средство које захтева право на различитост које са собом повлачи и низ других права. У политичком и теоријском смислу, једно од тумачења могло би да буде да су културни идентитети, посматрани кроз призму мултикултурализма, реакција на неуспех процеса асимилације код интеграције различитих културних и колективних група на националном државном нивоу. Када дође до конфликта, политика и економија играју велику улогу али решавање конфликта може да укључи друге факторе, као што су међународна тела која своју преговарачку снагу могу условно да црпе управо из теорија и различитих културолошких модула које су временом изнедрила управо културни идентитети.

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
Publisher online and owner, Assoc. Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

Кључне речи: културни идентитети, национални идентитети, друштво, конфликти, решавање конфликта

1. Увод: Мултикултурализам и модерно друштво

Мултикултурализам (Ellman and Feidelson Jr., 1965) је једна од појава која је указала на кризу „пројекта“ модерности. Штавише, основни чиниоци овог пројекта - филозофски, политички и друштвени – упитни су када је реч о тражења мултикултурног идентитета и то преваходно због укључивања права на различитост. Постављајући модерност у односу према праву на различитост, мултикултурализам превазилази специфичности сваког појединачног националног контекста и свим модерним друштвима пружа јасан цивилизацијски изазов (Васић, 2019)

Према америчком критичару Лајонелу Трилингу (Петровић, 2004), за модерну културу карактеристично је уверење да је примарна функција мишљења ослобађање појединца од „тираније“ сопствене културе. Оно што је Трилинг описао био је феномен чији се корени могу пратити до романтизма и просветитељства. Међутим, у најновијим манифестацијама, оно што је изгледало као реакција на ауторитарност, еволуирало је у сумњу у сваки ауторитет, морални, интелектуални и политички. У том контексту, Трилинг говори о растућем разочарању културе у себе, и о горкој нетрпељивости према цивилизацији. Мултикултурализам је према Трилингу један од оних анти-културних феномена. Међутим, будући да је дегенерисан готово у нешто попут слогана, термин мултикултурализам жели да подстакне низ неспоразума. Пре свега, социолошка чињеница је да је, на пример, Америка

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929, ISSN 2296-0937
Publisher online and owner, Assoc. Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

увек била мултикултурално и мултиетничко друштво. Заиста, јединствено је политичко достигнуће наших земаља створити друштво у којем су многе религије, етничке припадности и расне разлике подређене вишем јединству националног идентитета (Васић, 2017). Отуда је термин „melting pot“ традиционална дефиниција Америке.

Проблем настаје када ову прихватљиву визију мултикултуралног друштва замени идеологија мултикултурализма, подижући лествицу спознаје о самој визији мултикултурализма. Овде би могло да се дода да професор са простора бивше Југославије (Хаџиалић С., 2013) са ЕУ универзитета пише и о идеји мулти-идентитета. У овом случају, политика етничке и расне равноправности урушава постигнуто јединство, што се већ дешавало. Током раних година двадесетог века, талас етничке борбености прелио се широм земље. Теодор Рузвелт је био у праву када је упозорио на готово сигуран начин уништавања нације уколико јој се дозволи да се претвори у мешавину узајамно нетолерантних националности. Основни етос мултикултурализма заснован је на увиду у то да ли све културе подједнако вреде, и зато постоје мишљења да етноцентризам и расизам треба оптужити за све оне који бирају културу, културно наслеђе или морални и друштвени поредак у односу једни на друге. Међутим, да ли све културе подједнако вреде? Тачно је да свако може да поседује добру личност. С друге стране, неки су значајно допринели знању, политици и култури више од других (Паренти, 1993).

Душевни егалитаризам подржава императив мултикултурализма и олакшава објашњење чињенице тренутне академске опседнутости појмом разлике и широко распрострањено инсистирање на разликама које нас раздвајају - пре свега расној, класној, сексуалној и етничкој разноликости - мора дати приоритет нашој заједничкој људској природи (Walcutt, 1956). Слављење

3

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937

Publisher online and owner, Assoc. Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA

E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

„различитости“ може да личи на заговарање консензуса и истинског плурализма. Међутим, у стварности се производи орвеловска ситуација у којој „различитост“ заправо значи да су строга интелектуална слобода и толеранција резервисани искључиво за оне који прихватају нечију идеју различитости. Дешава се да се одступање од мултикултурализма кажњава друштвеним изопштавањем, похађањем обавезних часова „подизања свести“ или „суспендовањем“ из друштва, па чак и потпуним одбацивањем.

Као и већина модерне тираније, тиранија политичке коректности слободно користи и злоупотребљава реторику врлине у покушају да обезбеди сагласност и ћутање других мишљења. То је „умеће“ њеног завођења. Циљ није просветљење и убеђивање, већ реакција на критике засноване на предрасудама. Наравно, ово је нешто што нове академске заједнице одбијају да признају. Истина је да ово са чиме се данас суочавамо није ништа мање од уништавања темељне премисе концепције „слободног“ образовања и „слободне“ политичке заједнице. Поштовање рационалности и индивидуалних права, посвећеност идеалима незанимљиве критике и слепила, унапређење у складу са заслугама, а не у складу са сексуалним, расним или етничким пореклом, дакле, ове суштинске идеје представљају чврсте темеље политичких и образовних система на нашим просторима.

Свака расправа о нацији, о етничком и националном идентитету, као и о друштвеним питањима и идентитету уопште, спречава озбиљне термилошке потешкоће. Дакле, када кренемо у истраживање феномена ових идентитета, уведемо прво два блиска, а опет различита концепта. Прво, појам етнички, који стоји уз етничке групе, етничке заједнице и идентитет етничких група, и друго, појам националности који настаје са нацијом, националном заједницом, национализмом и националним идентитетом. За нашу расправу

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929, ISSN 2296-0937

Publisher online and owner, Assoc. Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA

E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

важно је уочити разлику између ова два концепта и ентитета (етнички и национални), као и те две заједнице (етничка и национална) и ове две колективности и идентитета (етнички и национални). Нема сумње да су етничке групе такође етничке заједнице (етничка припадност) и етнички идентитети трајно повезани са историјом човечанства: с обзиром на односе међу људима. Налазимо их у свим регионима света и у свим периодима (Jameson, 2005). Мада етничко, према мишљењу професора Хаџиалића, прераста „наднаравно“ и креће ка „фашистичком шовинизму“ на просторима Балкана, како и наводи у низу својих есеја у САД (Eurasia Review, 2020-2021). Од наше свести о појму историје човечанства, о археолошким налазима и многим писаним документима, укључујући читав историјски развој, свуда се сусрећемо са културном и етничком разноликошћу. Полазимо од теореме да су изворни „протоетници“ и етничке групе и етнички идентитети након њиховог одступања од старијих историјских феномена нације и националних идентитета (Паренти, 1965). Будући да су нације читаве националне заједнице, национални идентитети су стога модерни феномени који се граде у епохи модерног друштва (Дашић, 2003). Ми смо (питање које се поново успоставља у европским земљама) суочени са земљотресом изазваним мигрантском кризом. Од идентитетских покрета који су на снази последњих година, са намером да се утврде ко су „прави“ Аустријанци, Финци, Мађари, па све до Брежита 2020. године који је пољуљао саму идеју европске народне заједнице, осетљиво питање припадности заузима пажњу политиколога, социолога, научника из културе и других истраживача. Тако се може рећи да потреба „да се говори о идентитету у оквиру културне политике у складу је са конзервативним, десно оријентисаним европским владама. Критеријуми су језик и књижевност, свест о историји и верској припадности, обичаји, начин

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929, ISSN 2296-0937
Publisher online and owner, Assoc. Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

живота, одређени облици познавања духовне историографије, обрасци менталитета и читав свет перцепције људи о себи. Дакле, акценат је на културном наслеђу, а главне димензије српске културе препознају словеначки, византијски и старо-балкански, херојски, просвећено-европски“ (Васић, 2019). Према одређеним спроведеним истраживањима могло би да се каже да би Срби били ближи Грцима. С тим у вези, вера би „играла већу улогу него у другим европским народима, што је производ историјских и политичких прилика у којима је формиран идентитет у односу на освајаче (Османлије, Аустроугари 1867-1918.). Тражење идентитета у религији посебно је проблематично за социологе. Као пример диверзификације у култури, политици и идентитету могли бисмо узети еволуцију језика након распада Југославије. Постоји више језика. Реч је о изградњи идентитета заснованом на културолошким критеријумима. Културно наслеђе је важно јер језик и религија нису довољни за формирање националног идентитета“, о чему су расправљали многи теоретичари (Васић, 2019).

2. Културни идентитет

Кроз културни идентитет управо се ствара и национални идентитет. Заправо, ниједна нација током историје није постигла важан степен националног идентитета, а да није показала, развила и потврдила свој културни идентитет. Указује се на важан аспект размишљања о културним вредностима обликованим националним идентитетом. Инхерентно стремљење ка националној димензији поимања свакодневног развоја деловало би деструктивно у поређењу са културом и на крају је уништило. Символ незреле или слабе националне свести и идентитета је потреба да се она форсира, по сваку цену (Васић, 2017), почев од митова па све до игнорисања другог и другачијег. Не заборавимо да без интеракције култура не само да не може

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929, ISSN 2296-0937
Publisher online and owner, Assoc. Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

напредовати већ временом може да имплодира и то не само у сопственој боли, већ и у боли непосредног окружења (Хаџиалић С., 2019). Остаје „отворена дилема о међусобним односима који преовладавају теоријским концептом етничког идентитета и званичне статистичке праксе на примерима Србије и Француске. Поштујући важност социо-психолошких корена етничкосте, примордијализам даје објашњење постојаности колективних веза. Међутим, оно не одговара на питање зашто је колективни идентитет постао категорија која се мења и зашто се нови колективни идентитети јављају међу биолошки и културолошки различитим групама. Примордијалистичко гледиште, с једне стране, минимализује утицај историјских и друштвених околности које могу истовремено конструисати и деконструисати, односно ојачати и ослабити колективни идентитет, док, с друге стране, наглашава значај биолошког и културног наслеђа“ (Васић, 2019), и наглашава флексибилност етничких граница, али не на штрб другог и другачијег.

Шта нас разликује и, такође, шта је то по чему смо слични, тако значајно, у односу према моћној дијаспори у свету: ирској, грчкој, јапанској, израелској, кинеској, италијанској? Одговор би се могао наћи у њиховим моћним државама, у јасном идентитету матице, у државној политици према дијаспори или у питању перцепције сопствене државе. Тако, дипломатија дијаспоре дефинисана је као заједничка акција која се спроводи, оцртава и подржава енергијом широког спектра миграната који имају утицај на културу, политику и економију других земаља, на начин који ствара заједничку корист за земљу порекла - као и за земљу у којој су основали свој нови дом. У било којој земљи њени људи су витални извор одрживог развоја, без обзира да ли су држављани земље порекла или неке друге државе. Огроман потенцијал који, на пример, Република Србија поседује, некако, парадоксално, подразумева да земља није

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929, ISSN 2296-0937
Publisher online and owner, Assoc. Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

у потпуности свесна свог огромног потенцијала. Но, и тај „потенцијал се може реализовати у мимоходу између заједништва интерактивног облика људскости простора и окружења у којем Србија бивствује, а нарочито тамо где се говори и пише истим, заједничким језиком“ (Хаџиалић, 2019).

Данас, друштвени критичари пажљиво запажају један аспект стварне ортодоксности, истичући да је феминистичка критика објективног сагледавања мушкарца заправо критика науке као сасвим „мушког“ приступа знању. Овај приступ би лако могао довести до одбацавања „мушког“ критеријума за верификацију. Подаци из друштвених наука показују да сукоби који се завршавају директним победама на бојном пољу често негују и продубљују ауторитарност у држави победници и повећавају вероватноћу да се рат понови. Сукоби који се завршавају споразумима у просеку имају трајније и одрживије исходе. Докази говоре у прилог томе да је већа вероватноћа да ће преговарачка снага бити у равнотежи када су мировни процеси репрезентативни и укључују све стране у сукобу. Могло би се узети у обзир као да до таквог исхода може да дође ако се жене нађу за преговарачким столом, када се консултује цивилно друштво и када се мировни процеси институционализују. (Carnegie Endowment for International Peace, 2020)

Може да се каже да се термин „мултикултурализам“ најчешће користи у погледу два значења. Прво значење огледа се у описном и неутралном смислу (синониму мултикултурализма), када означава чињеницу постојања културно-етничког плурализма унутар националних држава. У ужем смислу, термин представља идеолошко-нормативни и политички одговор на изазов интеграције различитих културно-етничких мањина у националну државу, на начин који подразумева признавање њиховог културног и етничког идентитета. У политичком и теоријском смислу, једно од тумачења могло би

DIOPEN pro culture magazine & DIOPEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
Publisher online and owner, Assoc. Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
E-mail: contact_editor@diopenpro.com / WWW: <http://www.diopenpro.com/>

да буде да је мултикултурализам реакција на неуспех асимилационог модела управо у интеграцији различитих културних и колективних група на националном, државном нивоу.

3. Конфликт

У јесен ове године после година бројних сукоба двеју страна, избио је нови рат око Нагорно-Карабаха. Како се Русија усредредила на протесте у Белорусији, замрзнути сукоб у Украјини и рат у Сирији, Азербејџан је сматрао да велики северни сусед неће бити вољан да интервенише. Ово је било од пресудног значаја за Азербејџан, јер Русија има значајан утицај на Јерменију, а и Русија и Јерменија су чланице Организације уговора о колективној безбедности. Попут свог западног колеге - НАТО, ОДКБ напад на једну државу доживљава као акт агресије на све своје државе чланице. Русија је ускочила у тренутку који је она сматрала најпогоднијим, а да би спречила борбу у близини Степанакерта, желећи да покаже региону и свету да је и даље доминантна сила на Јужном Кавказу. Контролишући Кавказ, Русија контролише енергетске путеве који повезују један од највећих резервоара енергије на свету, Централну Азију на једној и Европу на другој страни. Какав год део Турска узимала у мировној мисији у Нагорно-Карабаху, очигледно је да се након другог рата у Карабаху Турска поново појавила као кључна регионална сила коју треба узети у обзир на Јужном Кавказу (Институт за развој и међународне односе, Загреб, Хрватска, 2020).

Питања услова опстанка становништва, питања имовине, људских права, економског развоја и сва питања која се тичу повратника/велика реинтеграција избеглица, дакле ово су тек нека од питања у Нагорно-Карабаху која подсећају на сличне изазове послератне обнове са којима се суочавају у другим

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
Publisher online and owner, Assoc. Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>
аналогним контекстима попут послератног „Косова“, као и у Босни и Херцеговини. У оба случаја, међународне организације, невладине организације и билатерални донатори били су активни у послератној обнови и помирењу. Иако су саме себи постављале низ изазова, ове организације стабилизовале су погођене заједнице да би административне структуре државе, признате или не, заживеле. У оба случаја било је потребно административно сложено међународно присуство и прелазна администрација да би се крхки мир на терену претворио у одрживо решење.

3.1. Тражење одрживог решења

Сада када је потписан споразум о прекиду ватре, многи траже поновно укључивање Минске групе у било који наредни преговарачки процес. Ово ће бити неопходан, иако недовољан услов, преманеким мишљењима, за наредне разговоре како би се постигло одрживије решење. Оживљена мултилатерална дипломатија у оквиру Минске групе требало би да буде допуњена подједнаким напорима који се упињу у послератној обнови и изградњи мира. Упркос овим неизвесностима, има мишљења да и Запад и Русија могу много да добију од дубље дипломатске сарадње у Нагорно-Карабаху. Односи Русије са Западом су у сталном паду током последње две деценије. Да би се споразум одржао, према мишљењу појединих аналитичара требало би омогућити континуирану сарадњу Минске групе и међународних и регионалних организација опремљених да се позабаве ограничењима споразума. Таква сарадња је апсолутно неопходна, али такође би била без преседана. Ако би сарадња заживела, Русија би тек онда могла да стекне кредибилитет за своју улогу миротворца. Запад би добио стварну шансу за решавање овог сукоба, који би иначе остао средство за ауторитарну консолидацију у региону (Carnegie Endowment for International Peace, 2020)

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929, ISSN 2296-0937
Publisher online and owner, Assoc. Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

Ипак, дуготрајне неизвесности и проблеми сукоба су они за које руски и турски представници можда нису најбоље опремљени. Као производ онога што се у основи чини послератном геополитичком погодбом између Турске и Русије, споразум о Нагорно-Карабаху је и организацијски огољен. Улога Организације за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС), те Минске групе, деценијама старог форума за решавање јерменско-азербејџанског сукоба, групе која укључује Сједињене Државе, Француску и Русију, остаје важна. Ова структура је неопходна за изградњу политичког процеса за претварање споразума у трајније решење. Међутим, форма таквог укључивања и даље је неизвесна.

Професор Драган Симеуновић је поводом рата који је букнуо рекао да „су узрок избијања оваквог сукоба територијална и етничка спорења која имају дуге историјске корене а која повремено измичу контроли великих сила у региону“ (Симеуновић, 2021). Такође, Симеуновић сматра да нови суков Јерменије и Азербејџана неће донети коначно разрешење нити оно може бити постигнуто без формирања међународног тела и додаје да „би ту требало да буду укључене све заинтересоване велике силе, као што смо ми видели на недавном примеру „Косова“, али то понекад из различитих разлога изостане“ (Симеуновић, 2021). Са друге стране, професор Сабахудин Хаџиалић (2001) сматра да се ради о мноштву разлога за наведене сукобе (примером Босне и Херцеговине) и да се не ради о територијалним (мада јесу de facto, због реализације онога што следи, али не и de jure, према мишљењу Хаџиалића): „безвлашће; организована анархија; лаж око угрожености националних интереса; неупитност ставова вође“. Поставља се питање какав би преговарачки положај имала Србија уколико би се нашла у сличној ситуацији. Овакав потенцијални сценарио ставља се на процену експертима,

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929, ISSN 2296-0937
Publisher online and owner, Assoc. Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>
аналитичарима, стратезима али и званичницима који би сваку своју изјаву о оваквим и сличним питањима требало да дају промишљено, и можда чак учесталије.

4. Закључак

„Раскорак“ у постизању „ефекта“ праведног, одрживог решења последица је склоности да се прихвате споразуми који значајно смањују или укидају директно насиље, али занемарују насилне структуре које су у самој основи сукоба. Непосредно насиље престаје али се „потребе за друштвеним, економским, верским и културним променама... ретко задовољавају, стварајући раскорак између очекивања од мира и онога што је постигнуто“ (Тепшић и Џуверовић, 2011). Другим речима, раскорак у постизању праведности је разлика између „очекиваног смањења структурног насиља... и стварног исхода“ (Graf, Kramer and Nicolescu, 2007).

У свом раду „Теорија решавања сукоба: Основни концепти и парадигме“, Тепшић и Џуверовић (2011) кажу да један од теоретичара решавања сукоба, Џ. П. Ледерак наводи четири „замке“ које овакви приступи морају избећи да би се сматрали успешним. Ми ћемо се за сада фокусирати на два а то су: диспаритет међузависности и диспаритет праведности. Први се односи на представнике сукобљених страна који учествују у процесима решавања конфликта. Овакви контакти су најчешће хоризонтално друштвено одређени и карактерише их искључивост узимајући у обзир да се војници састају искључиво с војницима, политичари с политичарима, представници невладиног сектора с представницима невладиног сектора. При том занемарују се вертикални друштвени односи као што је контакт политичара и

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929, ISSN 2296-0937
Publisher online and owner, Assoc. Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>
грађана, војника и представника грађанског друштва. (Тепшић и Џуверовић, 2011).

Главни изазов за решавање конфликта је примена решења на насилне и дуготрајне етничке сукобе. Теорије које се баве конфликтима успеле су да прикупе читав низ студија о посредовању, арбитражи, улози преговарања трећих страна у преговорима и решавању проблема. Даље, забележен је стални развој у студијама које се тичу међудржавних конфликта у међународном систему. Многе студије су се такође бавиле улогом међународног система као страном која управља решавањем конфликта. Међутим, упркос очигледном порасту насиља изазваног етничким сукобима, друштвене науке су тек недавно озбиљно схватиле проблем решавања сукоба у овој области.

Судско поравњање или арбитража као традиционална средства решавања сукоба производ су поретка који почива на ригидности институција, устаљеним нормама понашања, филозофији моћи, политичким елитама. Насупрот њима, теорија решавања конфликта је научно утемељена област која настоји да спозна праву природу конфликта и сукобљених страна, и примени средства решавања сукоба која ће водити конструктивним, општеприхватљивим и одрживим исходима. Диспаритет у постизању праведности је последица склоности да се прихвате споразуми који значајно смањују директно насиље, али занемарују насилне структуре које су у самој основи сукоба. Непосредно насиље престаје али се „потребе за друштвеним, економским, верским и културним променама ретко задовољавају, стварајући раскорак између очекивања од мира и онога што је постигнуто (Тепшић и Џуверовић, 2011).

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
Publisher online and owner, Assoc. Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

Cultural identities as instruments of the resolution of conflict

Conflict – how to live with them, how to live without them as well

Abstract: According to many theorists, multiculturalism has the power, to transcend the specifics of a particular national context and as such poses a civilizational challenge to modern societies. Anthropologists have often advocated the stand that national identity could be formed through cultural identities. In this regard, we stumble across the claims that no nation has historically reached the desired level of national identity without confirming its cultural identity along the way. This path also points to an important aspect of thinking (imagining) about cultural values shaped by national identity. An explicit aspiration towards the national dimension of the notion of everyday development would seem destructive compared to culture, and ultimately it would destroy it. Here, multiculturalism appears as a useful tool that requires the right to diversity, which entails a number of other rights. In political and theoretical terms, one interpretation could lean on the analysis that cultural identities, viewed through the prism of multiculturalism, represent a reaction to the failure of the assimilation process in integrating different cultural and collective groups at the national state level. When it comes to conflict, politics and economics play a big role, but conflict resolution can involve other factors, such as international bodies, which can, conditionally speaking, draw their bargaining power from theories and various cultural modules that have emerged over time as a product of cultural identities.

Key words: cultural identities, national identities, society, conflicts, conflict resolution

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
 Publisher online and owner, Assoc. Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
 E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

Литература:

Ellman, R. and Feidelson C, Jr. (1965); *The Modern Tradition – Backgrounds of Modern Literature*, Oxford University Press, New York, p. (6-14)

Hadžialić, S. (2004) – tekst “Nama je potreban novi rat! (Bosna i Hercegovina post mortem) (Časopis MOST, Mostar, BiH, broj 146 (59), 2002. i knjiga “Organi(zirana)zovana anarhija”, BiH, 2004.g. (55-57)

Hadžialić S. (2013) – tekst “Angažirana umjetnost kao alternativa...”, časopis NOVI PLAMEN, Zagreb, Hrvatska (str.325-326), broj 18-19. <https://sabahadzi.weebly.com/novi-plamen-13122013.html> (pristupljeno 2.2.2021)

Hadžialić, S. (2019) – “A life gives life”, časopis DIOGEN pro kultura magazine - <http://www.diogenpro.com/englishlanguage---solidarity-story.html> - stranica portala unutar magazine (pristupljeno 2.2.2021)

Hadžialić S. (2020-2021) – Niz tekstova o fašističkom šovinizmu u Bosni i Hercegovini, Sloveniji, Hrvatskoj, Srbiji, Crnoj Gori: <https://www.eurasiareview.com/author/sabahudin-hadzialic/> Eurasia Review (SAD) – (pristupljeno 2.2.2021)

Hadžialić S. (2021) – “Virus Balkanicus – Fascist Chauvinism: Montenegro Uber Alles And The Never-Ending Story – Essay” <https://www.eurasiareview.com/05022021-virus-balkanicus-fascist-chauvinism-montenegro-uber-allesand-the-never-ending-story-essay/> (pristupljeno 2.2.2021). Formula unutar teksta je “Pravo jeste odgovornost, odgovornost jeste empatija a empatija jeste jednakopravnost.”

Vasic, Lj. (2017); “Theatrical Response to the Vietnam War – Construction of Masculinity in the Post-Vietnam America” in: *America*, ed. Dragan Boskovic and Marija Lojanica, Filolosko-umetnički fakultet, Kragujevac p. 369

Vasić, Lj. (2019), „Kulturno nasleđe Srbije i dijaspora kao elementi diplomatije“ u: Međunarodna politika, Beograd, god. LXX, br. 1175, jul-septembar, 47-57

Parenti, M. (1993); *Land of Idols: Political Mythology in America*, St. Martin's, p. 45

Walcott, C. (1956); *American Literary Naturalism, a Divided Stream*, University of Minnesota Press, Minneapolis, p. 48-55

Jameson, F. (2005); *Postmodernism or the Cultural Logic of Late Capitalism*, Duke University Press, p. 34

Michael Parenti, *Ethnic and Political Attitudes*, Arno, 1975, (85-97)

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937

Publisher online and owner, Assoc. Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA

E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

Dasic, David (2003), *Diplomatija – Ekonomska, multilateralna i bilateralna*, Univerzitet Braca Karic, Beograd, p. (189-191)

Jameson, Frederick (2005); *Postmodernism or the Cultural Logic of Late Capitalism*, Duke University Press, p.65-70

Lena Petrovic, *Literature, Culture, Identity: Introducing XX Century Literary Theory*, 2004, (255-270)

Wilfried Graf, Gudrun Kramer and Augustin Nicolescu, "Counselling and training for conflict transformation and peace-building", u: Charles Webel and Johan Galtung (eds.), *Handbook of Peace and Conflict Studies*, Routledge, Oxford, 2007, p. 125

Горан Тепшић и Немања Џуверовић, Теорије решавања сукоба: основни концепти и парадигме, Факултет политичких наука, *Politički identitet Srbije u regionalnom i globalnom kontekstu* (evidencioni broj: 179076), koji finansira Ministarstvo prosvete i nauke Republike Srbije, 2011, 362, 375-376

Извори са интернета:

<https://carnegieendowment.org/2020/11/24/russia-and-west-still-need-each-other-in-nagorno-karabakh-pub-83295>

<https://irmo.hr/wp-content/uploads/2020/11/IRMO-Brief-11-2020.pdf>

<https://irmo.hr/novosti/the-end-of-the-second-karabakh-war-has-a-lasting-peace-come-to-the-south-caucasus/>

<https://www.alo.rs/vesti/svet/otkrivamo-uzrok-izbijanja-rata-sukob-izmedu-ijermenije-i-azerbejdzana-je-izmakao-kontroli/344057/vest>

Текст не представља став институције у којој је аутрока запослена.

04.03.2021.

PR

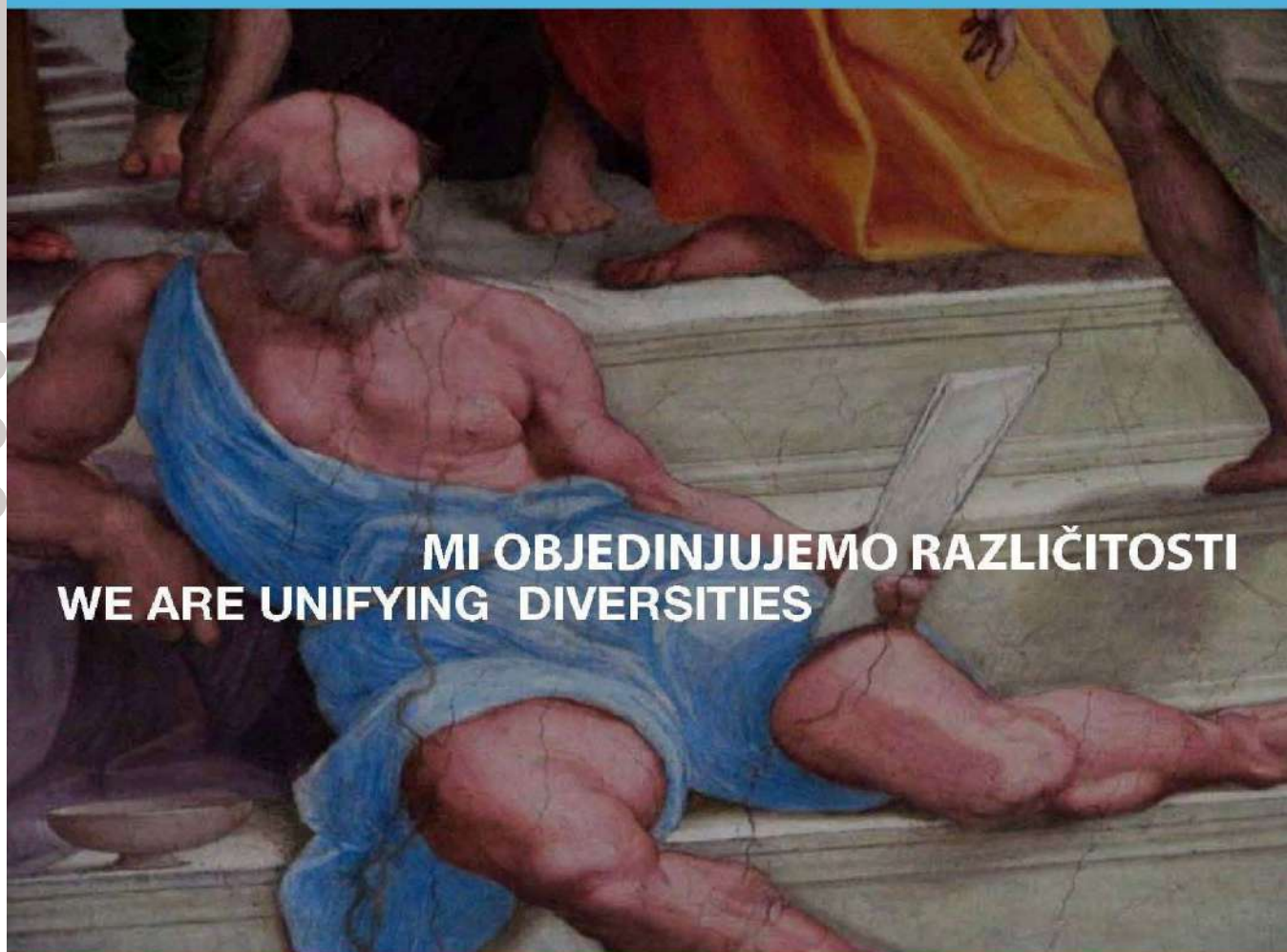
DIOGEN pro kultura

<http://www.diogenpro.com>

DIOGENE

pro kultura magazin pro culture magazine

dioген.weebly.com Issue No.2 Godišnjak / Annual 21. 3. 2012

MI OBJEDINJUJEMO RAZLIČITOSTI WE ARE UNIFYING DIVERSITIES

Ivo Andrić - PISMO IZ 1920.: U nekoj Mopasanovoj pripovesti ima jedan dionizijski opis proleća koji se završava rečima da bi u takve dane po svim uglovima trebalo izlepiti oglase: Gradanine francuski, proleće je, čuvaj se ljubavi! Možda bi u Bosni trebalo opominjati čoveka da se na svakom koraku, u svakoj misli i svakom, i najuzvišenijem čuva mržnje, urođene, nesvesne, endemične mržnje. Jer u toj zaostaloj i ubogoj zemlji, u kojoj žive zbijeno četiri razne vere, trebalo bi četiri puta više ljubavi, međusobnog razumevanja i snošljivosti nego drugim zemljama.

Ivo Andrić - LETTER FROM 1920.: In some Maupassant story there is a Dionysiac description of spring which ends with the remark that on such days, there should be a warning posted on every corner: "Citizens! This is spring-beware of love!" Perhaps in Bosnia men should be warned at every step in their every thought and their every feeling, even the most elevated, to be beware of hatred – of innate, unconscious, endemic hatred. Because this poor, backward country, in which four different faiths live cheek by jowl, needs four times as much love, mutual understanding and tolerance as other countries.

DIOGEN[®]

PRO KULTURA MAGAZIN
CULTURE MAGAZINE

www.dioгенpro.com

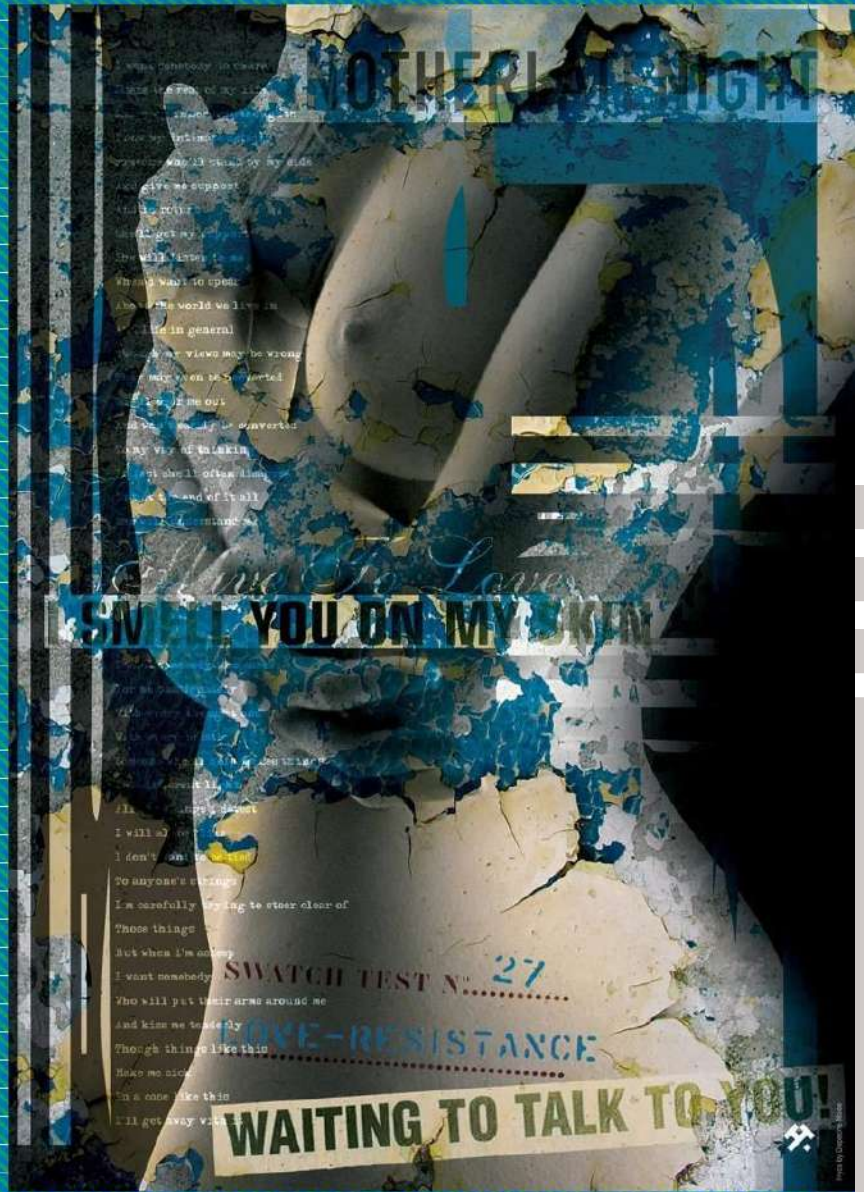
Year X - Issue Broj 92

December 2018

Featuring artist:
Tamara Četković

DIOGEN pro culture
magazine ... a month for
DIOGEN artist
... and you ...

IOGEN ©

PRO KULTURA MAGAZIN
CULTURE MAGAZINE

www.diogenpro.com

Year XII - Issue Broj 114

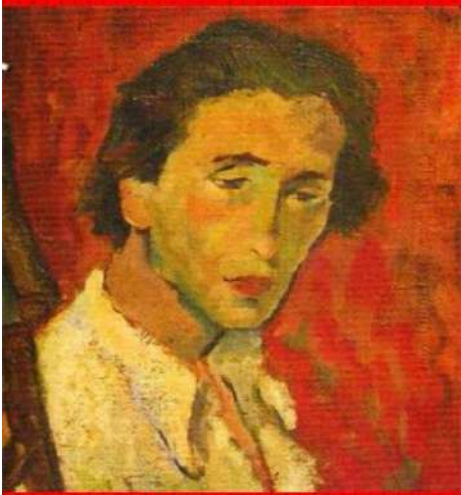
December 2020

Yugoslav painters (SFRJ)

77 years since

IOGEN pro culture
magazine ... a month for
IOGEN artist ...and
you ...

DIOGEN

pro kultura magazin pro culture magazine

www.diogenpro.com

Broj 4. / Issue No 4.

Godišnjak/Annual 21.3.2014

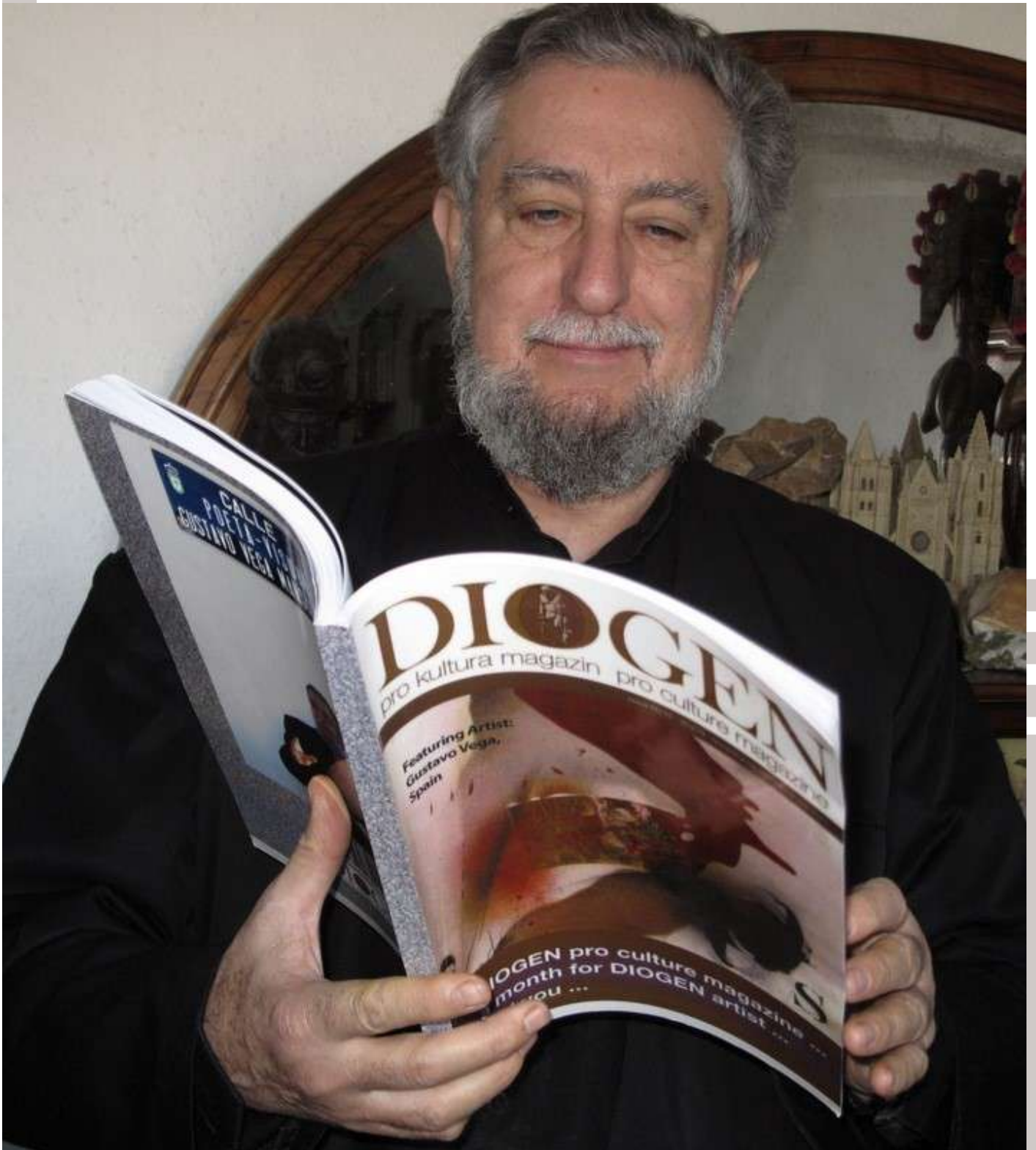
SLOBODA

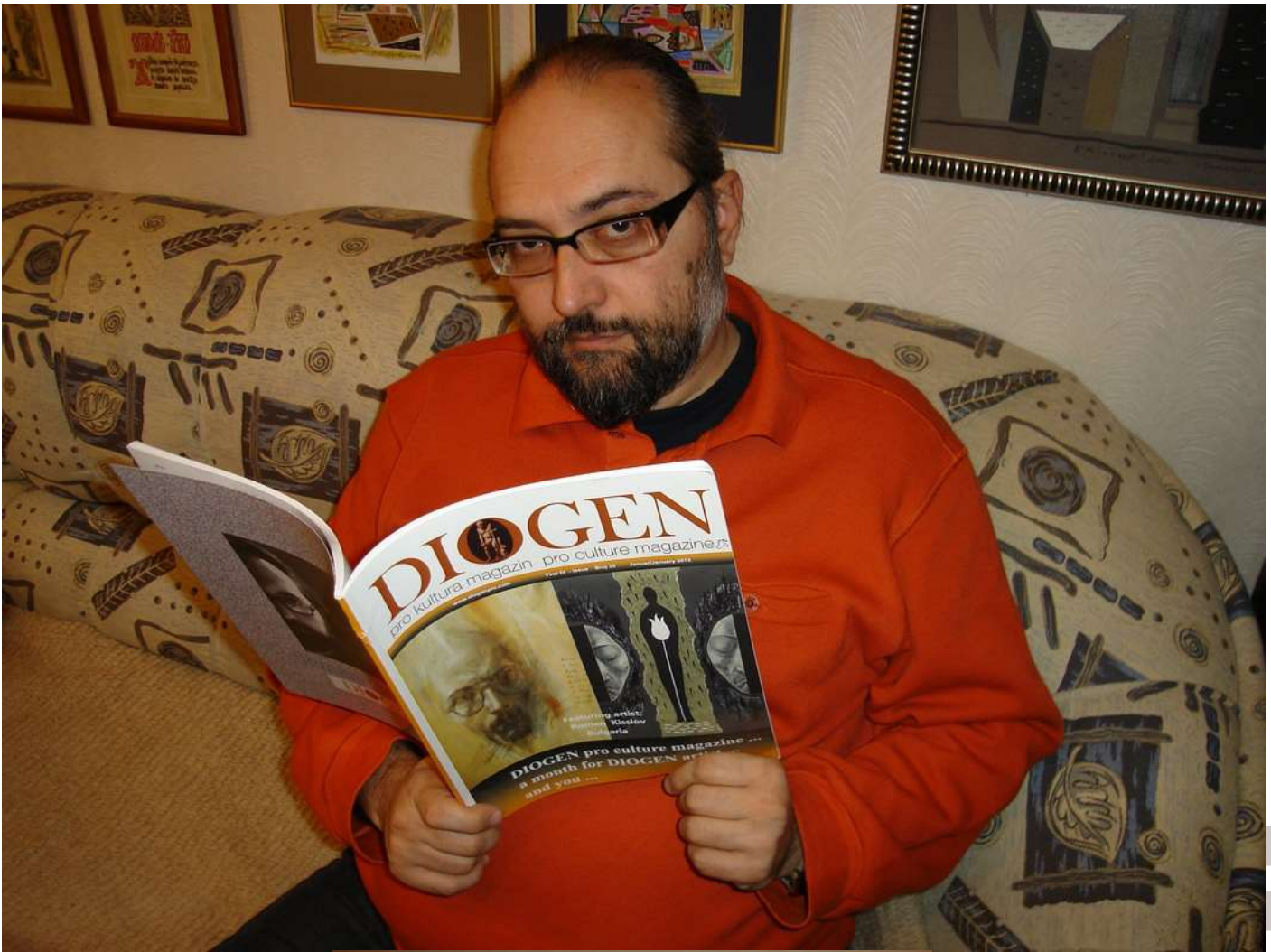
Kažu da pretjerujem. Da ne mogu ništa promijeniti. Da će uvijek biti vladaoca i vladanih. A ja odgovaram kako znam da apsolutna sloboda ne postoji. No, nema ništa ljepše od borbe i težnje ka slobodi. O apsolutu je sve već rečeno. I napisano. O slobodi? Pišemo mi!

FREEDOM

They say that I am exaggerating. That I can not change anything. That there will always be a rulers and the ruled ones. And I answer that I know that there is no absolute freedom. But there is nothing more beautiful than the struggles and aspirations for freedom. About the Absolute already all have been said. And written. About Freedom? We are writing!

Sabahudin Hadžialić

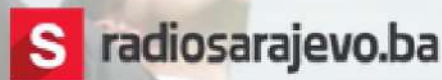

**MEDIJSKI
SPONZORI**

Medijski sponzori - Media Support

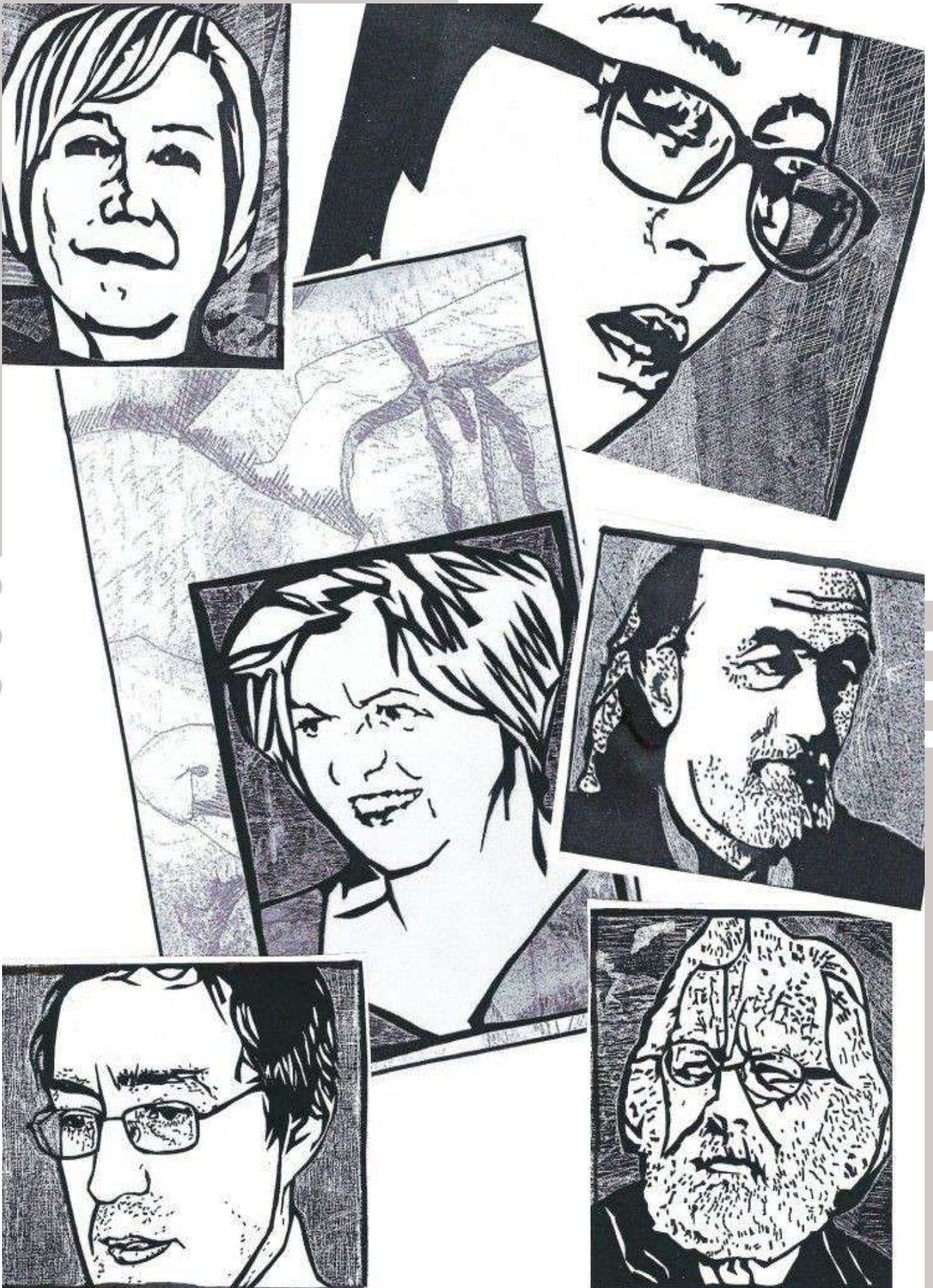

Art direktor VIVA FILM FESTIVALA, Ratko Orozović i naš urednik, Sabahudin Hadžialić

Art: Hannelore Greinecker Morocutti, Austrija—Sarajevo, BiH 2013

<http://www.diogenpro.com/2132013---world-poetry-day.html>

Art: Hannelore Greinecker Morocutti, Austrija—Sarajevo, BiH 2013

<http://www.diogenpro.com/2132013---world-poetry-day.html>

